

RAPOR:
GÜÇ KAVRAMI VE
KAMU
DİPLOMASİSİ

YAZAR: BEKİR AYDOĞAN

1. BÖLÜM:

GÜÇ KAVRAMI

“Kanaat üzerinde güç üçüncü güç biçimidir. ‘Gemilerimiz var, adamlarımız var, paramız da var’, diye şarkı söyleyen ‘Jingolar’ siyasi gücün üç temel unsurunu isabetli bir şekilde teşhis etmişlerdir: silahlar, insan gücü ve ekonomik güç.” (*Edward Hallett Carr, Yirmi Yıl Krizi, 1919-1939, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, Çev: Can Cemgil, İstanbul, 2010, s. 173.*)

“Zalim bir diktatör, karşıt görüşlü birini hapsedebilir veya idam edebilir; ancak eğer o kişi şehit olmayı istiyorsa, bu onun gücünün ispatı olmayabilir. Güç, her zaman ilişkilerin var olduğu duruma ve şartlara bağlıdır.” (*David Baldwin, Power Alaysis and World Politics: New Trends Versus Old Tendencies, World Politics, 31 Ocak 1979, s. 161-194.*)

“Yumuşak güç ve sert güç birbirleriyle ilişkilidir; çünkü birinin başkalarının davranışlarını etkileyerek amaçlarına ulaşması becerisinin her iki kolunu oluşturur. Aralarındaki fark hem davranışın türünde hem de kaynakların somutluğundadır. Emir gücü, zorlama ve ikna etme yoluna dayanabilir. Kendi yanına çekme gücü ise o kişinin kültürünün ve değerlerinin çekiciliğine ya da siyasi tercihler gündemini kendi amacına göre kullanabilme, böylelikle de gerçek dışı göründükleri için başkalarının tercihlerini ifade edememelerini sağlama becerisine dayanabilir.” (*Yumuşak güç Dünya- Siyasetinde Başarının Yolu, Joseph S. Nye, Çev: Rayhan İnan Aydın, 2005, s. 16-17.*)

1. Gücün Tanımı

Uluslararası ilişkilerin belirgin hukuk kuralları ve bunları yaptırımla destekleyecek merkezi bir otoritesi olmadığından, her devlet kendi varlığını sürdürmek ve küresel sistemde kendine yer edinmek için güvenlik ve güç arayışları içerisine girmektedir. Potansiyel güç unsurlarının güce dönüştürülmesi ve sahip olunan gücün nasıl bir şey olması gerektiği konusunda farklı görüşler ileri sürülmektedir. Joseph Nye'e göre güç hava durumu gibidir; yani herkesin hakkında konuştuğu ancak çok az insanın işleyiş mantığını anladığı bir kavramdır.¹

Morgenthau, gücü; hem bir ilişki türü, hem uluslararası politikanın en temel amacı hem de amacın gerçekleştirilmesi için bir araç olarak tanımlamış; Holsti ise bir ülkenin sahip olduğu imkân ve hareket kabiliyetini ödül, ceza, ikna ve zorlama gibi yöntemler kullanarak karşı tarafın davranışlarını kendi çıkarları doğrultusunda değiştirebilmesi olarak kullanmıştır.

Uluslararası sistemin her dönem yaşadığı değişim ve buna uygun sahip olduğu özellikler ele alındığında; uluslararası örgütlerin yaygınlaşması, küresel medyanın gelişmesi ve devlet dışı diğer aktörlerin de etkin olabilmesi, içinde bulunduğumuz dönemde 'sert güç', 'yumuşak güç' ve 'akıllı güç' tartışmalarını gündeme getirmiştir. Ek olarak gücün bu üç kavram arasında; yaşanan dönem, var olan aktörler ve mevcut olaylar arasında geçişkenlik ve değişim gösterebileceği de iddia edilerek güç kavramının yapısı daha kompleks bir hale getirilmiştir.

Bir ülkenin dünya siyasetinde istediği sonuçlara; onun değerlerine hayran olan, onu örnek alan, refah seviyesine ve fırsatlarına özenen ülkelerin kendisini izlemesiyle ulaşacağı yumuşak güç,² zorbalık yerine iş birliğini ve iknayı esas alırken; sert güç askeri müdahaleyi, baskı ve dayatmayı içermektedir. Akıllı güç olarak tanımlanan kavram ise; ABD'nin önde gelen

¹ Joseph Nye, "The Changing Nature of World Power, Political Science Quarterly, 105/2, 1990, s. 177.

² Joseph Nye, Yumuşak Güç, Elips Kitap, Ankara, 2005, s. 14.

düşünce üretim merkezi olan CSIS³'nin (Center for Strategic and International Studies) bünyesinde 2006 yılında oluşturulan Akıllı Güç Komisyonu'nun hazırladığı "Daha Akıllı, Daha Güvenli Amerika" (A Smarter More Secure America) başlıklı raporda ABD'nin askeri gücünü ikinci plana iten, sert güç ile birlikte yumuşak gücünü de kullanmasını öngören yeni bir konsept olarak ortaya çıkmıştır.

Bir ülkenin sert ve yumuşak gücü ile bunların yanı sıra sahip olduğu milli güç bakiyesi de önemlidir. Bu ülkenin yöneticileri, yurttaşlarının refah düzeyini artırmaya yönelik belirlediği hedefleri, milli güç unsurları nispetinde derecelendirmeli ve gerçekçi, sınırlarını bilen adımlar atmalıdır. Hedeflerin belirlenmesinde ölçü alınan milli gücü, sabit ve değişken güç unsurları olarak ikiye ayırabiliriz. Tarih, kültür, coğrafya ve doğal kaynaklar sabit güç unsurları olarak karşımıza çıkarken; moral/motivasyon, ekonomi ve teknoloji değişken güç unsurları olarak sınıflandırılmaktadır.

Belirli bir irade doğrultusunda kullanılması gereken güç unsurlarını potansiyel olmaktan çıkartmak ve politika aracı olarak güce dönüştürmek güç unsurlarına sahip olmak kadar önemlidir. Dolayısıyla siyasi iradenin eldeki gücün kullanımına ilişkin inisiyatifini ve niyetini fırsata çevirebilme yeteneği de ehemmiyet taşımaktadır.

2. Gücün Boyutları

İki veya daha fazla aktör arasındaki güç ilişkilerini gözlemlediğimizde, istenen sonucun elde edilmesinde; sahip olunan özellikler, kapasite ve yöntemin ön plana çıktığını görebiliriz.

Robert Dahl "The Concept of Power" adlı eserinde, bir aktörün (x) aksi takdirde yapamayacağı şeyi başka bir aktöre (y) yaptırabilme kapasitesini güç olarak tanımlamış; Steven Lukes ise, mevcut ilişkinin güç odaklı gerçekleştiğini söylemek için x'in y'nin davranışlarını ikna yöntemi kullanmadan kendi

³ CSIS, Commission on Smart Power: A Smarter More Secure America, 2007, Bkz. csis.org/files/media/isis/pubs/071106_csissmartpowerreport.pdf

çıkarlarına ters düşecek şekilde değiştirebilmesi gerektiğini belirtmiştir. Lukes, ikna yöntemini; davranışı değiştirecek y aktörünün kendi lehine bir durumu algılaması ve bundan dolayı davranışı sergilemesi ihtimali üzerine güç kullanımı ile bir tutmamıştır.

Bu noktada, zarar verilmeden ve dirençle karşılaşmadan uygulanan güç kavramının; çatışma, direniş ve şikâyetin olmadığı güç uygulamalarının en etkin yöntem olduğu fikri karşımıza çıkmaktadır. Gücün tanımlanmasında, caydırıcı rol üstlenebilmesi de kullanılmakta; Morgenthau, mevcut durumu korumaya (statüko), değiştirmeye ya da prestij amacına yönelik güç kullanımı tanımlamaları yapmaktadır.⁴ Yani x aktörü olduğumuz ve y'nin davranışlarını kendi çıkarlarımız nispetinde değiştirebildiğimiz gibi; y aktörü olduğumuzda da, x'ten gelebilecek baskı, zorlama ve ikna uygulamalarını etkisiz bırakıp, ulusal çıkarlarımız nispetinde x'in hareket alanını daralttığımızda güç uygulamış oluruz. Bu konuda Carr, güç yönteminde caydırıcılık kavramını ön plana çıkartarak, savaşın en son kullanılacak bir güç uygulaması olduğunu ve caydırıcılığın başarısızlığa uğraması sonucunda başvurulacak bir çare olduğunu belirtmiştir.

Aslında küresel sistem içerisinde bir devletin karşılaştığı sınırlama ve sahip olduğu manevra kabiliyeti, o devletin gücünü belirlese de, sistemin karmaşık yapısı ve aktörlerin sayısı gereği, aktörlerin davranışlarını değiştiren güç yönteminin, sürecin belirlenmesinde etkinliğinin her zaman belirli olamayacağı söylenmektedir. Waltz'a göre gücün süreçleri ve sonuçlarını birbirine karıştırmamak gerekir; çünkü başkalarını yönlendirebilmek gücün bir sonucudur. Ama süreçlere etki edebilme sistemin vereceği farklı reaksiyonlar gereği istenen düzeyde olamayabilir.

Keohane ve Nye'in "kompleks karşılıklı bağımlılık" olarak tanımladıkları durum ve gücün gözlemlenmesinde çok sayıda devletin sosyal ve siyasal bağla birbirine bağlandığı; zorlama, baskı ve bunlara karşı strateji üretmenin geri planda kaldığı bir ortamdır. Kompleks bağımlılık teorisinde güç elde etmek için;

⁴ Hans Morgenthau, Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace, Kenneth Thompson tarafından gözden geçirilmiş Altıncı Baskı (New York: McGraw Hill), 1985, s. 52.-53.-71.-100.

gündem belirleme, sorunlar arasında bağlantı kurma, uluslar ve hükümetler ötesi bağlantılar kurma ve uluslararası örgütlerde söz sahibi olabilme kapasitelerine sahip olmak gerekir.

Neoliberal yaklaşımın bir ürünü olan bu kavrama göre;⁵ günümüzde aktörlerin hareket alanları karmaşık ilişki ve bağımlılık esasıyla sınırlanmakta, bir aktörün ulusal çıkarları bir anda küresel sorun haline gelebilmekte ve askeri güç kullanımı devletleri zor duruma sokarken, sivil toplum ve uluslararası örgütler devletlerin dış politikalarına müdahale edebilmektedir.

3. Yumuşak Güç

Soğuk Savaş boyunca askeri güç ve yetenekler, en etkin güç tanımlaması olarak karşımıza çıkarken, günümüz bilgi çağında bu etkinlik kamuoyunu yönlendirebilme, ikna ve pazarlık yeteneği olarak karşımıza çıkmaktadır. Joseph Nye tarafından 1990 yılında “yumuşak güç” olarak adlandırılan bu kavrama göre; küresel sistemin çok kutuplu yapısı, uluslararası örgüt ve medyanın artan etkisi sonucu askeri kapasitenin geri planda kalması ile asimetrik savaş yöntemlerinin üretilmesi ve klasik orduların etkinliğinin azalması, çağımızda “sert/kaba güç”ün önemini azaltmıştır. Zorbalık yerine iş birliğini öneren Nye, yumuşak gücü; “Eğer istediğim şeyi istemeni sağlayabilirsem, o zaman yapmak istediğin şeyi yapmaya seni zorlamama gerek yoktur.”⁶ diyerek tanımlamıştır.

“Yumuşak güç”, söz konusu devletin, kendi ulusal çıkarlarını, liderlik ettiği ülkelerin ulusal çıkarlarıyla örtüşecek bir biçimde sunabilme ve diğerlerini de hoşnut edecek bir biçimde izleyebilme kapasitesi demektir.⁷ Yumuşak gücün kullanımında birçok unsur karşımıza çıkmaktadır. Bunlar asker sayısından yahut ekonomik yaptırım gücünden çok bir ülkenin kültürü, sanatı, sineması, mimarisi, müziği, eğitim sistemi, rekabet

⁵ Ayrıntılı bilgi için bakınız: John Rquilla ve David Ronfeldt, The Emergence of Noopolitik. Toward an American Information Society (Santa Monica, CA: Rand Corporation), s. 30.-31.

⁶ Joseph Nye, Amerikan Gücünün Paradoksu, Literatür Yayıncılık, 2003, s. 10.-11.

⁷ Joseph Nye, a.g.e. , s. 14.

ortamı, özgürlükleri, demokrasisi, yaratıcı düşüncesi, insan kalitesi ve sosyal sermayesi, tarihi birikimi, kültürel zenginliği, bilim ve teknoloji altyapısı, inovasyon kapasitesi, diplomatik becerisi ve kendini anlatabilme yeteneğinin toplamıdır. Bu unsurları bir araya getiren bir ülke, bir cazibe merkezi haline gelir. Takip edilen, konuşulan, "hikâyesine kulak kabartılan" bir ülke haline gelir.⁸

İstenilen neticeleri elde etmek adına başkalarının güdülerini manipüle etmekten ziyade onları cezbederek istediğini yaptırma kabiliyeti⁹ olan yumuşak güç; aktöre ilâştirilmiş güç yöntemi ile aktöre doğrudan etkisi olmayan güç kullanımı olarak ikiye ayrılır. Doğrudan bir ülkenin kamuoyuna sahip olduğunuz bilgi ve kültür ile etki edebileceğiniz gibi uluslararası örgüt, kurum ve yapılar üzerinden de etki edebilirsiniz. Nye'in bilginin kontrolünün önemini vurguladığı ve gücün sermaye zenginlerinden, bilgi zenginlerine geçtiğini belirttiği gibi,¹⁰ önceleri devletin medya ile kamuoyunu yönlendirebileceği; ama günümüzde bunun çift taraflı işlerlik kazanıp, kamuoyunun da devleti medya ile etkileyebileceği söylenmektedir.

Devletlerin yumuşak gücün kullanımında kamuoyuna nüfuz edebilmek için kullandığı kamu diplomasisini İbrahim Kalın; "devletten-halka" ve "halktan-halka" iletişim olmak üzere iki ana çerçevede toplamıştır. Kalın'a göre; devlet-halk eksenindeki faaliyetler; devletin, izlediği politikaları, yaptığı faaliyetleri ve açılımları, resmi araçları ve kanalları kullanarak kamuya anlatmasıdır. Halktan halka doğrudan iletişim faaliyetlerinde ise STK'lar, araştırma merkezleri, kamuoyu araştırma şirketleri, basın, kanaat önderleri, üniversiteler, mübadele programları, dernek ve vakıflar gibi devlet dışı sivil araçların kullanılması esastır. Bu manada kamu diplomasisi, kavramın orijinal anlamında mündemiç olan "diplomatlar" ile "yabancı kamuoyları" arasında cereyan eden iletişim

⁸ İbrahim Kalın, Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi, <http://kdk.gov.tr/sag/turk-dis-politikasi-ve-kamu-diplomasisi/20>, erişim tarihi (01.06.2011)

⁹ Joseph Nye, Powers to Lead, New York, Oxford University Pres, 2008, s. 29.

¹⁰ Joseph Nye, Soft Power, Foreign Policy, no. 80, 1990, s. 164.

faaliyetlerinin ötesine geçer, "kamu diplomasisi "diplomatik iletişim"den daha geniş bir alanı kapsar.¹¹

Özellikle küreselleşme ve bilgi teknolojilerinin her geçen gün daha fazla insana nüfuz ettiği bir ortamda, gücün tanımının ve unsurlarının değişkenlik göstermesi çok normaldir.

4. Akıllı Güç

Amerika’da kurulan Akıllı Güç Komisyonu bünyesinde, Joseph Nye ile L. Armitage gibi önde gelen uluslararası ilişkiler uzmanları tarafından üretilen “akıllı güç” kavramı; sert ve yumuşak gücün sadece birleşmesinden oluşmamakta, gücün uygulanacağı aktörün davranışlarına uyum sağlayacak şekilde önceden hazırlanmış bir zeminde ölçülü bir tepki öngörmektedir. Komisyonca oluşturulan rapor, sert gücün gerekliliğini belirtirken, bunun bir ülkenin yumuşak gücünün de garantisi olacağını; ama tek başına bir ülkenin çıkarlarını garantiye almaya yeterli olmadığını, bunun için ‘korku’ stratejisinin bir yana bırakılıp, ‘iyimser’liğin ihracının ve yeni ittifaklar ile ortaklıkların gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmektedir.

Yumuşak güce yapılacak yatırımların, askeri ve ekonomik unsurları tamamlayacağı ve sert güce meşruiyet kazandıracağı düşünüldüğünde, Obama hükümetinin Dış İşleri Bakanı Hillary Clinton’un, ABD Senatosu’ndaki konuşmasında; dünyada ABD “liderliğinin eksikliğini hissedildiğini” ileri sürmesi ve bu eksikliği gidermek için “bütün diplomatik, ekonomik, askeri, siyasi, yasal, kültürel araçlar içinden en uygun olanını veya olanlarının bileşimini kullanacaklarını” belirtmesi,¹² Obama yönetiminin “akıllı güç” kavramını önemseydiğini gösterir.

Nye’e göre; ABD, askeri ve ekonomik güç etkisiyle bazen başarılı olsa da George W. Bush döneminde karşılaşılan başarısızlıklar ve neticesiz kalan projeler sonucunda sert

¹¹ Doç. İbrahim Kalın, Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi, erişim tarihi (01.06. 2011)

¹² Emine Akçadağ, ABD’nin Kamu Diplomasisi Stratejisi: Akıllı Güç, ayrıca konuşma metni için bakınız: www.state.gov/secretary/rm/2009a/july/126071.htm, s. 3.

gücünün tek başına yeterli olmadığını anlamıştır. ABD'nin kendi başarısızlığı ile kalmayan bazı işgaller; uyguladığı havuç/sopa taktiği ile bölgedeki halkı kısa sürede kendine düşman hale getirmiştir. Sert güç bazen etkin bir rol oynayabilse de, gücün geleneksel enstrümanları dünya siyasetinin yeni açmazları ile baş etmede yetersiz kalmaktadır.¹³ Nye; bir ülkenin kültürünün, siyasi fikirlerinin ve politikalarının çekiciliğinin o ülkenin izlediği politikaların başkaları nezdinde meşru kabul edilmesini olumlu etkilediğini söyleyerek; yumuşak gücün, sert güç ile doğru bir senteze tabi tutulmasını belirtmiştir.

Sert ve yumuşak güç arasındaki bu denge; dış politikada atılacak adımların iç siyaset ile bütünlük taşıması ve ikna edici özelliğini rasyonelliğinden alabilmesiyle daha sağlıklı bir sonuç verecektir. Zira dış politikada imaj ve imaj kaygısı, birçok ülkenin önyargı ve kontrol ile karşılaşmasına sebep olmaktadır. Almanya'nın iki dünya savaşında da Avrupa ve ABD'nin karşı kutbunda yer alması; ABD ve Avrupa Birliği ülkelerinin 'Almanya korkusu' içerisinde bu ülkeyi kontrol altında tutmak ve sınırlamak için politikalar belirlemelerine neden olmuştur. Günümüzde bu imaj kaygısı ABD'nin George Bush döneminde gerçekleştirdiği politikalardan ötürü, Obama hükümetinde hissedilmektedir. Ole Wæver; Avrupa Birliği'nin öteden beri sahip olduğu ekonomik prosedürler, kriterler, raporlar ve üyelik sürecinde öngördüğü kalkınma planlarıyla aday ülkeler için cazibe merkezi olduğunu ve AB'nin "sessiz disiplin gücü"ne sahip olduğunu belirtmektedir.

Benzer bir örnek de şu sıralar İran için geçerliliğini korumakta; İran'ın sahip olduğu iddia edilen nükleer silah ve üretim merkezleri, bu ülkenin farklı değişkenlerin de etkisiyle sistem dışına itilmesi fikrine sebep gösterilmektedir.

5. Gücün Dönüşümü

Bilgi içinde yüzen bu çağda kalpleri ve akılları kazanmak; bilgiyi ve modern teknolojiyi mevcut değerlere ve gelecek odaklı eğilimlere yansıtarak, bilgi etkileşiminin ve olumlu imajın

¹³ Joseph Nye, Soft Power, s. 155.

pazarlanmasının yanı sıra, hem devletler hem de toplumlar arasında, devlet politikalarına uyum sağlayan uzun vadeli ilişkiler kurmayı gerektirir.

Dört yüzyıl önce realist bakış açısıyla Niccolo Machiavelli'nin İtalya'daki prenslere, zulüm ve korku politikalarını öğütleyerek öne sürdüğü askeri güç, 1939'da İngiliz realist E.H.Carr'ın uluslararası gücü; askerî, ekonomik ve fikirler üstündeki güç olarak üç kategoriye ayırması ile boyut kazanmış,¹⁴ Joseph Nye tarafından 1990 yılında ortaya atılan "yumuşak güç", Nye tarafından; devletin, kendi ulusal çıkarlarını, liderlik ettiği ülkelerin ulusal çıkarlarıyla örtüşecek bir biçimde sunabilme ve diğerlerini de hoşnut edecek bir biçimde izleyebilme kapasitesi şeklinde tanımlanmıştır.¹⁵ Gücün en son tanımlanan "akıllı güç" konseptinde ise Amerika'da kurulan Akıllı Güç Komisyonu bünyesinde, Joseph Nye ile L. Armitage gibi önde gelen uluslararası ilişkiler uzmanları tarafından üretilen "akıllı güç" kavramı; sert ve yumuşak gücün sadece birleşmesinden oluşmamakta, gücün uygulanacağı aktörün davranışlarına uyum sağlayacak şekilde önceden hazırlanmış bir zeminde ölçülü bir tepki öngörmektedir. Komisyonca oluşturulan rapor, sert gücün gerekliliğini belirtirken, bunun bir ülkenin yumuşak gücünün de garantisi olacağını; ama tek başına bir ülkenin çıkarlarını garantiye almaya yeterli olmadığını, bunun için 'korku' stratejisinin bir yana bırakılıp, 'iyimser'liğin ihracının ve yeni ittifaklar ile ortaklıkların gerçekleştirilmesi gerektiğini belirtmektedir.¹⁶

Gücün doğasında yaşanan bu değişimler; gücün kendisi, kaynakları ve kullanımı hakkında yeni gelişmeleri de beraberinde getirmiştir. Nye'a göre; bilgi devrimi ve ekonominin küreselleşmesinin sonucunda ulusal sınırları aşan sanal toplumlar ve ağlar oluşmuş, uluslararası kuruluşlar ve sivil aktörler (teröristler de dâhil) daha büyük roller edinmişlerdir. İnsanları, ulusal sınırları tanımayan koalisyonlara çektikleri için, bu organizasyonların çoğunun kendi başarılarına yumuşak güçleri de vardır. Böylece, politika, kısmi olarak

¹⁴ E.H.Carr, The Twenty Years' Crisis (1919-1939): An Introduction to the Study of International Relations, New York: Harper&Row, 1964, s. 108.

¹⁵ Joseph Nye, Amerikan Gücünün Paradoksu, Literatür Yayıncılık, s. 14.

¹⁶ Bekir Aydoğan, Kamu Diplomasisi -1*,
<http://www.ekopolitik.org/public/news.aspx?id=5429&pid=4082> (Erişim tarihi 13.04.2011)

çekicilik, meşruluk ve güvenilirlik kazanmak için bir yarış halini alarak önemli çekicilik ve güç kaynağı haline gelmiştir.¹⁷ Çeşitli iletişim kanalları ve çekiciliği olan kültüre sahip olma ve bu normlar üzerinden görüş beyan edebilme, uluslararası geçerliliği olan değerlere (liberalizm, çoğulculuk, demokrasi, özgürlük, özerklik vurgusu ve liberal ekonomi) yakın ve güvenilir icraatlar gerçekleştirebilmek, yumuşak gücün bir politikası olarak hükümetlerin kamu diplomasisi faaliyetlerinde somut adımlar halini almıştır.

Güç Formları¹⁸

Güç Boyutları	Davranışlar	Temel Araçlar	Hükümet Politikaları
Askerî Güç	zorlama, caydırma ve koruma	tehdit ve kuvvet	zorlayıcı diplomasi, savaş ve ittifak
Ekonomik Güç	teşvik ve zorlama	para verme ve yatırım	yardım ve rüşvet
Yumuşak Güç	hayranlık uyandırma ve gündem yaratma	değerler, kültür, politikalar ve kurumlar	kamu diplomasisi, iki taraflı ve çok taraflı diplomasi

Devletler, tehlikelere karşı koymak, becerilerini ve şanslarını kullanarak uygun bir zamanda istedikleri sonuçları elde etmek için askerî güçlerini kullanırlar. Ekonomik gücü kullanmak da, çoğu zaman aynı şekilde basit bir iştir. Devletler, bir gece içinde yabancı banka hesaplarını dondurabilir ve çok hızlı bir biçimde rüşvet veya yardım dağıtabilir (fakat ekonomik yaptırımlar ve istenilen sonuçlara ulaşmak uzun zaman alabilir). Yumuşak gücü kullanmak ise zordur; çünkü önemli yumuşak güç kaynaklarının çoğu devletlerin kontrolü dışındadır ve etkileri büyük ölçüde alıcı izleyicilerin kabul etmesine bağlıdır. Dahası, yumuşak güç kaynakları, çoğu zaman, politikalar için ortam hazırlayarak dolaylı yoldan işler ve bazen istenilen sonuçları elde etmek yıllar alır.¹⁹

¹⁷ Joseph Nye, Yumuşak Güç, s. 38.

¹⁸ Joseph Nye, a.g.e., s. 37.

¹⁹ Joseph Nye, a.g.e., s. 100.

Bu güç formları üzerinden uygulanan davranışlar ve bu davranışların kaynakları, sert ve yumuşak güç arasındaki farkı da göstermektedir. Nye'a göre, davranış spektrumunda soldan sağa gidildikçe sert ve yumuşak güç formları arasında bir dizi geçiş noktaları vardır. Sert güç; emir, zorlama, ikna etme noktalarından oluşurken yumuşak güç; gündem yaratma, cazibe ve yanına çekme özelliklerine sahiptir. Bu davranışların gerçekleşebilmesi için de sert güçte; baskı, yaptırımlar, rüşvet ve ödemeler kullanılırken yumuşak güçte; kurumlar, değerler, kültür ve politikalar kullanılmaktadır. Bazen aynı güç kaynakları zorlamadan cazibeyle bütün davranış spektrumunu etkileyebilir. Ekonomik ve askerî alanda gerileme yaşayan bir ülke, sadece sert güç kaynaklarını değil, aynı zamanda uluslararası gündemi oluşturma becerisini ve çekiciliğini de kısmen kaybedebilir.²⁰

Güç algısında beliren bu değişim, hükümetlerin iç ve dış politika yöntemlerini derinden etkilediği gibi uluslararası örgütlerin ve sivil toplum kuruluşlarının küresel sistemde aktör olarak varlık kazanmasını da sağlamış; uluslararası sistemin çok aktörlü yapısı, devletlere geleneksel diplomasi yöntemine ek olarak, devlet dışı aktörlere ve diğer devletlerin vatandaşlarına yönelik faaliyetler yürütülmesi ve onlarla etkileşim içerisinde olunarak değer odaklı diplomasi çalışmaları yapılmasını gerektirmiştir.

Sert güç anlayışında başarılı olmak ve hedefe ulaşmak için kullanılan tehdit ve kuvvet, kitle iletişim araçlarının gelişmesi ve devletlerin biricik güç ve muhatap odağı olmaktan çıkması ile değişikliğe uğramış; geniş halk kitlelerinin karar vericiler üzerindeki etkinliği hükümetlerin yürüttükleri diplomasi faaliyetlerinde ve her türlü iç/dış politika hamlesinde kendini göstermiş; iletişim dilinin üslubu, güvenilirliği, değer odaklı ve meşru olması şart görülmüştür. Sert, ekonomik ve yumuşak gücün pro-aktif, eş zamanlı ve dengeli bir formda, birbirini destekleyecek ve meşru kılacak şekilde dış politikaya aktarılması ise "akıllı güç" ve "kamu diplomasisi" kavramlarının önemini belirlemiştir.

Joseph Nye ve David A. Welch, dünya politikasını geleneksel ve uluslar ötesi politika şeklinde ikiye ayırmıştır. Geleneksel

²⁰ Joseph Nye, a.g.e., s. 18.

politikada hükümet ile toplum ve hükümet ile bir başka hükümet arasında yaşanan ilişki, bu iki ülkenin toplumu arasında yaşanmaz, bir toplum, başka bir toplum ya da hükümet ile kurmak istediği ilişkiyi ancak kendi hükümetine baskı yaparak gerçekleştirebilir. Uluslar ötesi politikada (kamu diplomasisi) ise bir toplumdaki insanlar farklı bir hükümete ya da o hükümetin toplumuna doğrudan baskı yapabilirler. Geleneksel politikanın devleti tek aktör kabul eden yapısı, uluslararası bağlantılar, bireyler, STK'lar ya da hükümetler ötesi şeklinde tanımlanan; hükümetlerin alt birimleri arasında giderek çeşitlenen ve önem kazanan doğrudan bağlantılar ile çok boyutlu bir hale gelmiştir.

Uluslararası politikanın karmaşık yapısı tüm aktörlere ulaşmak ve nüfuz edebilmek için çok yönlü diplomasi algısını gündeme getirmiş, bu ilişkilerin başarıyla yürütülmesi ise diplomasi anlayışının kaynaklarını, boyutlarını ve yöntemlerini büyük ölçüde değiştirmiştir.

6. Dönüşen Güç Kavramında Türkiye

Kuzey Afrika ve Ortadoğu'da yaşanan 'halk ayaklanmaları' ve yönetim değişimleri, yarım yüzyıldır muhalefette olan siyasal hareketlerin; post-kolonyal dönemin etkisiyle, yaşadıkları dönem için bir model üretmekte zorlanmalarına ve daha çok kendi profillerine yakın ülkelerin yaşadıkları tecrübelere yönelmelerine sebep olacaktır. Geçiş sürecine başlayan ya da bunun emarelerini gösteren bu ülkeler için Türkiye'nin 'model' veya 'mimar' olması fikri gündemde yer alırken; diğer bir noktayı da, bu süreçte Türkiye'nin izleyeceği dış politikanın parametrelerini kendi dinamiklerinden tayin edebilmesi oluşturmaktadır.

Türkiye, etki alanını ve stratejik genişlemesini geleneksel statükocu dış politika anlayışından sıyrılıp, potansiyel tarihi ve kültürel bağları olan Balkanlar, Kafkasya, Afrika ve Ortadoğu ülkelerine yayabilir, iç politikasında da eş zamanlı bir restorasyona gidebilir ve küresel sistem içerisinde tüm bunları uygulayabilecek meşruiyet ve hareket alanını bulabilirse, 'batı'dan 'doğu'ya kaydığı söylenen güç geçişinin içerisinde bir odak noktası olabilir.

Türkiye'nin gerçekleştirmeye çalıştığı yumuşak güç politikaları, sahip olduğu potansiyel güç unsurlarını etkinleştirerek küresel sistem içerisinde daha fazla yer edinmek ve atacağı adımlara meşruiyet kazandırmaktır.

Türkiye, 'Ergenekon' ve benzeri davaların yaşandığı süreçlerden ordusunu yıpratmadan, en üst teknoloji ve imkânlar dâhilinde yapacağı yeniliklerle sert gücünü geliştirebilme kapasitesini haizdir. Caydırıcı güç, mübadele ve pazarlık argümanı olarak kullanılabilir bilgi üretimi de ülkelerin önem verdiği bir noktadır. Bu minvalde, ülkemizin, ithal edilen bir kavram ya da değer tekrar formüle edilmesi ve bir öncekini saf dışı bırakması tehlikesine karşı da mevcut teknolojisinin üreticisi olması ve gerektiğinde bunu ihraç etmesi de önem taşımaktadır. Türkiye, böylece güce dönüştürülebilir, potansiyel sert güç unsuru özelliği taşıyan bir ülke olarak küresel sistemde itibarını artırabilir.

Öte yandan Türkiye, bölgesinde yaşanan gelişmeleri doğru değerlendirip; kendisini merkez alarak özgürlük, güvenlik ve refah alanı yaratabilir ve etrafındaki ülkelerle geçmişten gelen tarihi ve kültürel bağlarını, komşularının gözünde 'sabıkası olmayan bir ülke' olarak sınırlarını ve imkânlarını hesaba katarak iç dinamikleriyle bir politika üretirse, hem kendisi hem de bölge ülkeleri için yararlı adımlar atmış olacaktır.

Tabii, tüm bunların gerçekleşebilmesi için Türkiye'nin kendiyile olan hesaplaşmasını demokrasi, insan hakları, sivilleşme, saydamlık ve hesap verebilirlik gibi kavramlar üzerine inşa etmesi; geçmişle olan yüzleşmesinde siyasi ve sivil aktörlerin alacağı inisiyatifleri cesaretle desteklemesi gerekmektedir.

Türkiye'nin demokratikleşme mücadelesi, aynı zamanda dış politika hamlelerinin de beslendiği en önemli kaynaktır. Özgürlük-güvenlik dengesini kuramamış, askeri müdahalelerle anılan, temel hak ve hürriyetleri garanti altına alamamış, kendi vatandaşlarını hukuk ve kanun önünde eşit hale getirememiş bir Türkiye tek başına ordusuyla yahut ekonomisiyle bir cazibe merkezi olamaz. Karşınızdakini ikna edebilmek için öncelikle sizin demokrasi karnenizin temiz olması gerekir.²¹ Türkiye'nin

21

http://www.sabah.com.tr/Yazarlar/ibrahim__kalin/2010/01/23/turkiyenin_ince_gucu , erişim tarihi(23, 01, 2011)

yeni dönemde geliştirmeye çalıştığı değer yüklü politikaların, ülke içinde süren ‘demokratikleşme’ çabalarının sonuç vermesi ve küresel sistemin atılacak adımlara manevra imknı sunması ile gerçekleşmesi ihtimali yüksektir.

7. Yumuşak Gücü Yok Saymak

Yumuşak güç, sadece geçici bir imaj değil; aksine istenilen sonuçlara ulaşmak için, ikna ve cazibe yöntemleri ile başkalarının sizin amaç ve değerlerinizi paylaşmasını sağlayabilmektir. Böylelikle hedeflerinize ulaşmak için meşru bir destek ve uzun vadeli planlarınızda sizinle ortak değerleri paylaşan dostlar kazanabilirsiniz. Poplaritenin ve kısa süreli koalisyonların gelip geçici olması, kalıcı müttefiklerin ve uluslararası kuruluşların önemini artırmaktadır. Bu önem, belirli ülkelerden oluşan koalisyonların olayları belirlediği dönemden, olayların koalisyonları şekillendireceği dönemlere geçiş sürecinde olduğumuzu ve bu oluşumlara dâhil ülkelerin tek yanlı politikalarını eskisi kadar yrtemeyeceklerini göstermektedir.

Bir ülkenin kendi çıkarları nispetinde yaptığı iş birliğinin derecesi, bir başka ülkenin, cazibesinin o ülke halkı için ne ifade ettiği ve uluslararası arenada ne kadar meşru görüldüğü ile ilgilidir. Eğer ABD’nin müttefikliği, bir ülkenin kamuoyunda doğru karşılanmıyorsa, devlet yöneticileri anti-Amerikancı bir üslup takınarak kimi zaman geri çekilen kimi zaman da imtiyazcı karmaşık bir dış politika sergileyebilir. Diğer ülkelerin kamuoylarında çekici olmanın önemi görmezden gelirse bunun olumsuz etkisi uzun vadede kendisini gösterecektir. Örneğin ABD, 2003 yılında BM kararını beklemeden Irak’a müdahale etmiş ve Haziran 2003’te, ABD, Irak’ta planlandığından daha fazla direnişle karşılaşınca, ordunun etkin görevde bulunan 33 muharebe tugayı oraya bağlı kalmıştır. Amerika, Hindistan’dan, Pakistan’dan, Fransa’dan ve diğer ülkelerden, barışı koruma ve polis kuvvetleri istemiş; fakat Hindistan, Fransa ve Almanya ve diğerleri, birliklerini ancak BM’nin himayesinde gönderebileceklerini söylemişlerdir. Ayrıca, 2003 yılında BBC tarafından 11 ülkede yapılan bir kamuoyu araştırması, birçok insanın, ABD’yi, dünya barışı

açısından Kuzey Kore'den daha çok tehlike arz eden kibirli bir süper güç olarak gördüğünü ortaya koymuştur.²² ABD'nin savaş öncesi ve savaş sırasında takındığı sert üslubu ve uluslararası örgüt ve dengeleri yok sayarak kararlar alması; hem bu ülkelerin kamuoylarında olumsuz etki bırakmış hem de tek yanlı dış politikası diğer ülkelerin yöneticileri tarafından meşru kabul edilmediği için fazla destek bulamamıştır.

ABD, 2003 Mayısında Irak'ta elde edilen başarılarından sonra BM'ye ve diğer ülkelere, Irak'ta önemli uluslararası bir rol vermeme konusunda direnmiştir. Ancak yaza doğru, ölü sayısı ve masraflar artınca, ABD, birçok ülkenin, BM'nin onayı olmadan bu yükü paylaşmak istemediğini görmüştür. Irak'tan sorumlu en üst Amerikalı komutan, General John Abizaid, "Irak'ta ve Arap dünyasında, Amerika'nın büyük bir güç yüzdesine sahip olduğuna dair görüşlerini küçümseyemezsiniz" demiş; fakat şöyle devam etmiştir; "Diğer ülkelerin siyasi seçmenlerinin de memnun edilmesi gerekir; çünkü onlar ABD'nin kuklası değil, uluslararası topluluğun araçları rolünü oynuyorlar."²³ 2001 Ekiminde, Irak için yapılacak Madrid Bağış Konferansı'ndan önce, New York Times, Bağdat'taki işgal yönetiminin başkanı L. Paul Bremer'in, "O kadar paraya ihtiyacım var ki, iktidardaki uluslararası topluluğa karşı ilkeli muhalefetimizi değiştirmeliyiz." dediğini bildirmiştir.²⁴ Tüm bu örnekler, ABD gibi ekonomik ve askeri bir gücün bile sert gücünü ön planda tutan tek yanlı ve dışlayıcı dış politika üslubundan dolayı sınırlarının zorlandığını göstermiştir. Küresel bilgi çağında, her yeni oyun için kısa vadeli anlık koalisyonlar kurmak yerine, diğerlerini de kurumsal ittifaklara çekerek ve mevcut meşru kurumları zayıflatmaktan kaçınarak karşılıklı bağımlılık ve iş birliği süreçlerinden hem kendi ülkeniz hem de küresel sistemin yararına olabildiğince faydalanmak gerekmektedir.

ABD merkezli bir düşünce kuruluşu olan Rand Şirketi'nden John Arquilla ve David Ronfeldt'e göre; bilgi çağında güç, sadece güçlü savunmalardan değil, güçlü ortaklıklardan da

²² Joseph S. Nye, Yumuşak Güç, Elips Kitap, s. 70.- 71.

²³ Nye, a.g.e., s. 130. , Ayrıca bakınız: General John Abizaid; Alındığı yer: Erich Schmitt, "General in Iraq Says More G.I.s Are Not the Answer", New York Times, 9 Ağustos 2003, s. 1.

²⁴ Nye, a.g.e., s. 130. , ayrıca bakınız: Steven Weisman, "US Set to Cede Part of Control over Aid for Iraq", New York times, 20 Ekim 2003, s. 1.

gelecektir. Geleneksel gerçekçi yaklaşımlar, başkalarıyla paylaşmayı zorlaştırır. Ancak bilgi çağında, böylesi bir paylaşım, başkalarının bizimle iş birliği yapmalarını artırmakla kalmaz, ayrıca yapma eğilimlerini de artırır.²⁵ Joseph Nye'e göre ise, zekâyı ve becerileri başkalarıyla paylaştığımız zaman, ortak yaklaşımlar ve ortak bir bakış açısı geliştiririz ve bu da yeni tehditlerle başa çıkma gücümüzü artırır. Güç, çekicilikten ileri gelir. Çekiciliğin gücünü, sadece geçici bir popülerliğe indirgemek, bilgi çağının yeni gerçekleri kadar yeni liderlik teorilerinden de önemli kavrayışları gözden kaçırmak demektir.²⁶

Egemen devletlerin doğuşundan bugüne kadar birçok farklı güç kaynağı değişken bir ivme izleyerek kritik roller üstlenmiş, demokrasinin üstün geldiği bilgi devriminin etkisinde kalan toplumlarda yumuşak güç, demokrasinin yerleşmediği ve henüz sanayileşmekte olan toplumlarda ise sert güç öne çıkmıştır.

Güç ve otorite kavramları, sahip olunan yumuşak güç ve güvenilirlik kapasitesini doğrudan etkilemektedir. Başkalarının karar ve davranışlarınıza saygı göstermesi otoriter bir güç kaynağı olurken, otorite sahibi olmadan da güç gösterisinde bulunabilirsiniz. Tek fark eylemlerinizin meşruiyeti ve tepkilerin niteliğidir. Joseph S. Nye ve David A. Welch'e göre; güç ampirik, otorite ise normatif, ahlaki ve hukuki bir kavram. ABD'nin, meşru yollardan seçilmiş Guatemala Devlet Başkanı Jacobo Árbenz Guzmán'ı 1954'te CIA tarafından düzenlenen bir darbeyle devirme gücü vardı, ama bunu yapma otoritesi yoktu. Guatemala egemen bir devletti.²⁷ Benzer bir örnek, ABD'nin, 2 Mayıs 2011'de Pakistan devletinden izin almadan Abodabad'a düzenlediği baskın sonucu, Usame Bin Ladin'in Pakistan askeri tesislerine yakın mevkideki konutunda öldürülmesi sonrasında yaşanmıştır. Pakistan hükümeti, ABD'den aldığı maddi yardımlar ve karşılığında ABD ile yürüttüğü iş birliğine rağmen, kamuoyunda yükselen "ABD tarafından yapılan operasyonla Pakistan devletinin

²⁵ John Arquilla ve David Ronfeldt, *The Emergence of Neopolitik: Toward an American Information Strategy*, Santa Monica, RAND Şirketi, 1999, s. 52.

²⁶ Nye, a.g.e., s. 131.

²⁷ Joseph S. Nye, Jr., David A. Welch, *Küresel Çatışmayı ve İşbirliğini Anlamak, Çeviren: Renan Akman, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları*, s. 60.

egemenliğinin hiçe sayıldığı” söylemi, hükümet yetkililerinin bir anda anti-Amerikancı bir üslup takınmasına neden olmuştur. Öte yandan ABD’nin Pakistan kamuoyu için zaten etkin olmayan yumuşak gücü, yapılan operasyonun Pakistan devletinin otoritesini sarsacak bir g gösterisi şeklinde algılanmasıyla daha da azalmıştır. Ayrıca, Usame Bin Ladin’in öldürüldüğü operasyonun adının “Geronimo” olduğu ortaya çıkınca ABD yönetimine karşı ABD vatandaşı Apailer tarafından da yoğun tepki gösterilmiş ve Oklahoma eyaletinde bir Apai kabilesinin lideri, ABD Kongresi’nden 2009’da “yurt savunmasındaki cesareti” nedeniyle övgü alan Geronimo'nun, Amerika'da yerlilerin direnişinin sembolü olduğunu ve kendisiyle bir "terörist" arasında bağ kurulmaması gerektiğini belirtmiştir.

Yumuşak gücün i ve dış politikada dikkate alınmaması hem sert gücün gereğinden fazla kullanılmasına sebep olmakta; hem de yerli ve yabancı kamuoyları nezdinde yumuşak gücün etkinliğinin azalmasına ve güvenilirliğin zayıflamasına yol açmaktadır.

2. BÖLÜM:

KAMU DİPLOMASİSİ

“Kamu Diplomasisinin ana amacı, köklü ilişkiler inşa etmektir. Diğer ülkelerin ihtiyaçlarını, kültürlerini, insanlarını anlamak; bakış açılarını paylaşmak, yanlış algılamaları düzeltmek, ortak paydalar bulmak kamu diplomasisinin başlıca hedefidir. Kamu diplomasisi, bir ülkenin imajının ve bilinirliğinin, bireysel etkileşim için uygun ortam yaratabilecek bir güç olduğu varsayımına dayalıdır”. (*Mark Leonard, Public Diplomacy, London, Foreign Policy Center, 2002, s. 8-9*)

“Kamu Diplomasisi; Medyanın uluslararası ilişkilerdeki rolünü, hükümetlerin kamuoyuna dayanarak kendini geliştirmesini, bir ülkenin özel kuruluşlarının diğer ülkelerin kuruluşlarıyla hükümet dışı etkileşimde bulunmasını ve tüm bu uluslararası sürecin, politika geliştirme ve dış ilişkilerin yönlendirilmesi üzerindeki etkisini kapsamaktadır...” (*Hans N. Tuch, Communicating With the World: U.S. Public Diplomacy Overseas, New York, St.Martin’s Press, 1990, s. 8*)

“Kamu Diplomasisi; algılamaları yönetebilme ve yabancı kamu sektörlerini hedefleriniz doğrultusunda yönlendirebilme sanatıdır.” (*Jarol Manheim, “Talking Points for Meeting with Staff of Senate Foreign Relations Committee”, 18 december 2001, in Christopher Ross, « Public Diplomacy Comes of Age », The Washington Quarterly, printemps, 2002, s. 75*)

1. Kamu Diplomasinin Tanımı

Stratejik bir iletişim aracı olarak kamu diplomasisi, "kamuoyunun anlaşılması, bilgilendirilmesi ve etkilenmesi" faaliyetlerinin toplamı olarak tanımlanmaktadır.

İletişim alanında yaşanan teknolojik gelişmeler, aynı anda hem küreselleşen hem de yerelleşen dünyamızda zaman ve mekân kavramlarını birer değer olarak karşımıza çıkartıyor, soğuk savaş döneminin tek boyutlu ikliminden sıyrılan uluslararası sistem, her geçen gün demokrasi, etnisite, din ve insan hakları odaklı taleplerle karşı karşıya kalırken, literatüre çok uzun zaman önce giren ama son dönemlerde çok sık zikredilen kamu diplomasisi kavramı; uluslararası arenada artık sadece devletlerin değil; kamuoyunun da önemli bir aktör olabileceğini, geleneksel diplomasi yönteminin yeterliliğini yitirdiğini, politik süreçlerin devletler arasında yaşanan bürokrasiye ek olarak, sivil toplum örgütleri ve halk kitlelerini de kapsadığını ileri sürmektedir.

Kültür ve tarihin, bilgi ve iletişimle tüm dünyaya yayılabilmesi, devletlerin iç ve dış politikada etkinliklerini ve çalışmalarını meşrulaştırmak için aktif bir kamu diplomasisi gütmelerine ve yerli-yabancı kamuoyu nezdinde imaj kaygısı taşımalarına neden olmuştur.

Joseph Nye, kamu diplomasisini yumuşak gücün bir kullanım alanı ve politikası olduğunu, otoriter devletlerin yerlerini demokrasilere bıraktığı bugünlerde, her ne kadar yabancı liderler ile dost olursa da, halkın ve meclisin nezdinde olumsuz bir izlenim bırakıldığı anda liderlerin etkinliğinin kısıtlanabileceğini belirtmiştir. Nye, bu gibi durumlarda kamuoyunda hedeflenen diplomasinin, sonuçlar açısından, liderler arasındaki geleneksel küçük diplomatik iletişimlerden daha önemli hale gelebileceğini de eklemiştir.²⁸ Anna Tiedeman'ın; bir hükümetin kendi ulusunun ideallerini, fikirlerini, kurumlarını, kültürünü aynı zamanda ulusal hedeflerini ve hali hazırdaki politikalarını yabancı kamuoyuna anlatmak için girdiği bir iletişim süreci²⁹ olarak tanımladığı

²⁸ Joseph S. Nye, Yumuşak Güç, Dünya Siyasetinde Başarının Yolu, Elips Yayınları, s. 106.

²⁹ Anna Tiedeman, U.S. Public Diplomacy in Middle East, Seminar on Geography, Foreign Policy and the World Order, 4 Mayıs 2004, s. 6.

kamu diplomasisini, Evan Potter bir hükümetin başka bir ulusun halkını, kanaat önderlerini ve aydınlarını, kendi ulusal politikaları için avantaja dönüştürmek amacıyla etkilemeye çalışması³⁰ şeklinde belirtmiş, Hans Tuch ise hükümetlerin kendi ulusunun politikalarını, düşüncelerini ve ideallerini, kurumları ve kültürlerini, ulusal hedeflerle güncel politikalarını başka halklara anlatmayı amaçlayan bir iletişim süreci⁴ şeklinde tanımlamıştır. Stratejik bir iletişim aracı olarak kamu diplomasisi, "kamuoyunun anlaşılması, bilgilendirilmesi ve etkilenmesi" faaliyetlerinin toplamı olarak tanımlanmaktadır.³¹ Bu sürecin önemli bir parçası olan siyasi iletişim ise "siyasi bir imkân ve kaynak olarak bilginin, devletler ve örgütler yahut bireyler tarafından üretilmesi, dağıtılması, kontrolü, kullanımı ve proses edilmesi" olarak tasvir edilmektedir.³²

Kamu diplomasisine ilişkin yapılan farklı tanımlamalar, bu kavramın bir devletin mevcudiyetini sürdürmesi ve bu süreci yönetirken olabildiğince kazançlı çıkabilmesiyle de ilgilidir. Bilginin yaşanan telekomünikasyon devrimiyle tüm dünyaya rahatça ulaşabilmesi, bilgiye ve bu dolaşım ağına sahip olanları da güçlü kılmaktadır. Cristopher Ross, Amerika'nın dış hizmetler görevlilerinin, izole olmuş izleyicilere çift makaralı filmleri göstermek için jiplerle Latin Amerika'nın iç bölgelerine ve dünyanın diğer uzak bölgelerine gittikleri günlerin çok gerilerde kaldığını söyleyerek,³³ günümüzde bilgi yayılımının daha kolay olduğunu belirtmektedir.

Herbert A. Simon'a göre, teknolojik gelişmeler, bilgiyi işleme ve iletme masraflarının oldukça azalmasına neden olmuş, bunun sonucunda da "bolluk paradoksu"nun oluştuğu bir bilgi patlaması meydana gelmiştir.³⁴ Nye, bilginin çokluğunun ilginin

³⁰ Evan Potter, *Canada and the New Public Diplomacy*, Discussion Papers in Diplomacy, Netherlands Institute of International Relations, 2002, s. 3.

³¹ Hans N. Tunch, *Communicating With the World: U.S. Public Diplomacy Overseas*, New York, St.Martin's Press, 1990, s. 3.

³² Peter Krause ve Staphen Van Evera, *Public Diplomacy: Ideas for the War of Ideas*, Belfer Center for Science and International Affairs, Harvard Kennedy School (Eylül 2009).

³³ Jarol B. Manheim, *The War of Images: Strategic Communication in the Gulf Conflict*, Stanley A. Renshon (ed.), *The Political Psychology of the Gulf War. Leaders, Publics, and the Process of Conflict* içinde (Pittsburgh. Londra: University of Pittsburgh Press, 1993), s. 166.-167.

³⁴ Cristopher Ross, *Public Diplomacy Comes of Age*, alındığı yer: *The Battle for Hearts and Minds*, ambridge, Mass, MIT Press, 2003, s. 252.

azalmasına neden olduğunu, insanların karşılına çıkan bilginin büyüklüğü altında ezilerek, neye odaklanacakları konusunda ayırt etmede zorlandıklarını belirterek; bilgiden ziyade ilginin nadir bulunan bir kaynak olduğunu öne sürmüştür. Nye'a göre, bu kargaşa ortamında değerli bilgileri ayırt edebilenler ve dikkatimizi nereye odaklayacağımızı söyleyebilenler bu güç kaynağına sahip olacaktır.

İnsanların propaganda konusunda daha tedbirli ve duyarlı davrandığı bugünlerde, editörler ve fikir liderleri arasında, güvenilirlik ciddi ve önemli bir yumuşak güç kaynağıdır. Zira, itibar geçmişte olduğundan daha önemli bir hâle gelmekte ve güvenilirliğin oluşturulması ve yok edilmesi konusunda siyasi mücadeleler yaşanmaktadır. Devletler, güvenilirlik için, sadece diğer devletlerle değil, haber medyasını, anonim şirketleri, sivil toplum örgütlerini, uluslararası kuruluşları ve bilimsel toplulukları kapsayan çok sayıda alternatifle de rekabet etmektedir. Siyasetin rekabete dayanan bir güvenilirlik yarışması haline gelmesi geleneksel güç politikalarının değişime uğradığını da göstermektedir.³⁵

Nye, dünya siyasetinde itibarın her zaman önemli olduğunu; fakat "bolluk paradoksu" yüzünden güvenilirliğin rolünün, daha önemli bir güç kaynağı hâline geldiğini, propaganda gibi görünen bilgilerin, sadece reddedilmekle kalmadığını, bir ülkenin güvenilirlik konusundaki itibarına zarar verdiği takdirde ters de tepebileceğini belirtmiştir. Saddam Hüseyin'in kitle imha silahları tehdidi ve El Kaide bağlantılarının gücüyle ilgili abartılı iddialar, Irak Savaşı'nda, yerel desteğin harekete geçmesine yardımcı olmuş olabilir; fakat sonradan iddiaların abartılı olduğunun ortaya çıkması, İngiltere'nin ve Amerika'nın güvenilirliğine, bedeli ağır bir darbe vurmuştur.³⁶ Bilgi çağının geniş haber kaynağı sunan mevcut koşulları, yumuşak gücün bir politikası olan kamu diplomasisinin etkinliğinin kısa vadeli hesaplar güdüldüğünde uzun vadede uygulayıcılarının aleyhine sonuçlar doğurabileceği de önemli bir noktadır.

³⁵ Herbert A. Simon, Information 101: It's Not What You Know, It's How You Know It, Journal for Quality and Participation, Temmuz-Ağustos 1998, s. 30.-33.

³⁶ Joseph Nye, a.g.e. s. 107.

2. Kamu Diplomasinin Tarihi

Kamu diplomasisi kavramı ilk olarak 1965 yılında Tuft Üniversitesi'ne bağlı olan Edward Murrow Merkezi'nin başkanı olan Edmund Gullion tarafından gündeme getirilmiştir. Gullion'a göre kamu diplomasisi; kamuoyu davranışlarının dış politika oluşumunda ve yürütmesindeki etkisidir. Geleneksel diplomasinin ötesinde uluslararası ilişkilerin farklı boyutlarını (diğer ülkelerdeki kamuoyunun etkilenmesi, bilginin ve fikirlerin akışı, ülkelerdeki çıkar gruplarının etkileşimi gibi) kapsamaktadır.³⁷

Kavram olarak şekillenmesi yakın dönemlerde gerçekleşmiş olsa da kamu diplomasinin izlerine uygulamada 19. yüzyıla kadar rastlayabiliriz. Joseph Nye, Fransa'nın Prusya savaşında aldığı yenilgiden sonra, bu savaşla sarsılan imajını düzeltmek adına 1883 yılında Alliance Française'i kurarak, bu kurum aracılığıyla; dilini, edebiyatını ve kültürünü yurtdışına taşıyıp, Fransız diplomasinin oluşumunda etkili olduğunu belirtmiştir.³⁸ Tiedman ise, ABD Başkanı Woodrow Wilson'un 1917 yılında "Committee on Public Information" adlı bir kurum oluşturarak, başına gazeteci George Creel'i getirdiğini ve daha sonra Creel Komitesi adını alacak olan bu organizasyonun amacının ise Amerika'nın savaşta amaçlarını dünya çapında bilinir hale getirmek olduğunu dile getirmiştir.³⁹ Birinci Dünya Savaşı sırasında birçok devletin farklı ülkelerde açtıkları ofisler ile yerel halk tabanında etkinlik kurmaya çalıştığını, savaş sonrasında ise 1920'de radyonun bulunmuş olmasıyla devletlerin yabancı dilde yaptıkları yayınlarda -özellikle komünizm ve faşizm gibi ideolojilerin yaygınlık göstermesiyle- yabancı kamuoyuna ulaşmak ve etkinlik kurmak için farklı yöntemleri de kullandığını söyleyebiliriz.

Soğuk Savaş döneminde ABD ve SSCB tarafından birçok alanda yürütülen rekabet, "düşüncelerin, kalplerin ve akılların savaşı" olarak adlandırılan kamu diplomasisi alanında da varlığını en yoğun şekilde sürdürmekteydi. Zira Thomas Bailey'e göre, düşünceler dayanıklıdır, silahlarla veya bombalarla yok

³⁷ The Neaman Document, A Study on Israeli Public Diplomacy, Mart 2009, s. 26.

³⁸ Joseph Nye, Public Diplomacy and Soft Power, The Annals of American Academy of Political and Social Science, Vol. 616, No. 94, 2008, s. 96.

³⁹ Tiedeman, a.g.e. s. 8.

edilemez. Uluslararası sınırları ve okyanusları aşan düşüncelerle başa çıkmak, daha iyi düşünceler üretmeyi gerektirir.⁴⁰

1950 yılında ABD Başkanı Truman, komünizm ile mücadelede batı düşüncesi ve fikirlerini yaymayı amaçlayan “Hakikat Kampanyası” olarak da anılan bir kampanya sırasında yaptığı konuşmada; özgürlüğün “emperyal komünizm” tehlikesiyle karşı karşıya olduğunu, bu mücadelenin insanlığın akli için önemli olduğunu ve komünist propagandaya karşı zafer kazanmanın yolunun da tüm dünyada duyulur hale gelerek gerçekleri ortaya çıkarmaktan geçtiğini dile getirmiştir.⁴¹

Joseph Nye; televizyon ve sinemanın, Berlin Duvarı’nı, 1989 yılından çok daha önce delip geçtiğini, duvarı yıkmadan önce ihlal eden Batının, popüler kültürüne ait imgelerin uzun yıllar boyunca iletilmesinin, çekiçler ve buldozerler ile kıyaslanamayacağını belirtmiştir.⁴²

Fransız sosyolog Dominique Wolton’un Nisan 2003’te L’Express dergisine verdiği röportajda: “Küreselleşme üç etapta gerçekleşmiştir: birincisi, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra Birleşmiş Milletlerin kuruluşu ile uluslararası düzenin temellerinin atılması; ikincisi, sınırların açılması ve serbest piyasa ile gerçekleştirilen uluslararası ekonomik alan; şu anda içinde olduğumuz üçüncüsü ise enformasyon ve kültür çağıdır.”⁴³ diyerek içinde bulunulan bilgi çağına vurgu yapması, telekomünikasyon devriminin yaşandığı, kültürler arası iletişimin ve yabancı düşmanlığının üst safhalara çıktığı bu dönemde, etkin bir kamu diplomasisi gütmemin kaçınılmazlığını göstermektedir. Çünkü, devletin, sahip olduğu kültür ve değerleri, farklı toplumlara ulaştırmaya çalışması hem kültürel imajını geliştirmekte, hem de kendisi hakkında gerçekleri iyi bilmeyen yabancı toplumlar üzerinde olumlu etki bırakabilmesine olanak sağlamaktadır.

⁴⁰ Thomas A. Bailey, *The Art of Diplomacy: The American Experience*, New York, Appleton-Century-Crofts, 1968, s. 71.

⁴¹ Tiedeman, a.g.e., s. 9.

⁴² Joseph Nye, a.g.e., s. 54.

⁴³ Dominique Wolton, *Le monde n’est pas un village*, L’Express, 24/04/2003, s. 69.

3. Geleneksel Diplomasi ve Kamu Diplomasisi İlişkisi

Anna Tiedeman'ın farklı ulusların hükümetleri arasında siyasi ilişki kurmak suretiyle dış siyasetin hayata geçirilmesi⁴⁴ olarak tanımladığı ve kapalı kapılar ardında yüksek düzeydeki hükümet görevlileri tarafından yürütülen diplomasi; İkinci Dünya Savaşı ve özellikle Soğuk Savaş sonrası dönemde bağımsız devletlere ek olarak, küresel sistemde; uluslararası örgüt, sivil toplum kuruluşları ve uluslararası etkinliği olan bireylerin de aktör olarak yer almasıyla bir değişim yaşamıştır.

Bilgi üretimi, dağıtımı ve etkileşiminin çok daha hızlı ve kolay yaşandığı son dönemlerde, telekomünikasyon alanındaki bu gelişmeler devletler tarafından da kullanılmış, Tiedeman'ın deyişiyle, iletişimdeki bu ilerleme diplomasiyi yürütme şeklini de etkileyerek, geleneksel metotların terk edilmesine, geleneksel olmayan sektörlerin diplomasiyi etkilemeye başlamasına ve son olarak da diplomasiyi gidişatının ivme kazanmasına imkân tanımıştır.⁴⁵ İletişim alanındaki tüm bu gelişmeler ve diplomasiyi yaşadığı dönüşüm, yabancı kamuoyunun etkilenmesi sürecini devletlerin dış politikadaki amaçlarının gerçekleşmesi ile yakın tutmuştur.

15-16 Eylül 1987 tarihinde ABD'de danışma komisyonunun konferansındaki konuşmasında Başkan Reagan: "Bu bilgi çağında, kitle iletişimi ve mikroçip çağında, telekomünikasyon uyduları ve yeraltındaki fiber optik kablolar ile bu yeni çağ da tek başına geleneksel diplomasi yeterli değildir. Birleşik Devletler, toplayabildiğimiz tüm beceri ve kaynaklar ile kamu diplomasisine eğilerek, sadece yabancı hükümetlere değil, onların halklarına da hitap edebilmelidir. İnaniyorum ki ülkemizin Kamu Diplomasisi büyük bir güç, Dünya tarihine şekil verebilecek olan, elimizdeki en büyük bir güçtür..."⁴⁶ diyor, Carl Botan ve Vincent Hazleton ise Public Relation Theory isimli kitaplarında; resmi politikaların artık hükümetler arası görüşmeler yerine hükümetler ile diğer ülkelerin halkları

⁴⁴ Tiedeman, a.g.e. , s. 4.

⁴⁵ Tiedeman, a.g.e. , s. 4.

⁴⁶ Remarks at the 40th Anniversary Conference of the United States Advisory Commission on Public Diplomacy, 16 September 1987 Bkz. www.reagan.utexas.edu/archives/speeches/1987/091687a.htm (erişim 22 Aralık 2009)

arasında yaşanan siyasi bir sürece dönüştüğünü öne sürmektedir.⁴⁷

Diplomasi algısında yaşanan bu değişimle ortaya çıkan yumuşak güç kavramı, literatüre bu kelimeyi kazandıran Joseph Nye'a göre, söz konusu devletin, kendi ulusal çıkarlarını, liderlik ettiği ülkelerin ulusal çıkarlarıyla örtüşecek bir biçimde sunabilme ve diğerlerini de hoşnut edecek bir biçimde izleyebilme kapasitesi demektir.⁴⁸ Yumuşak gücün kullanımında birçok unsur karşımıza çıkmaktadır. Bunlar asker sayısından yahut ekonomik yaptırım gücünden çok bir ülkenin kültürü, sanatı, sineması, mimarisi, müziği, eğitim sistemi, rekabet ortamı, özgürlükleri, demokrasisi, yaratıcı düşüncesi, insan kalitesi ve sosyal sermayesi, tarihi birikimi, kültürel zenginliği, bilim ve teknoloji altyapısı, inovasyon kapasitesi, diplomatik becerisi ve kendini anlatabilme yeteneğinin toplamıdır. Bu unsurları bir araya getiren bir ülke, bir cazibe merkezi haline gelir. Takip edilen, konuşulan, "hikâyesine kulak kabartılan" bir ülke haline gelir.⁴⁹

Devletlerin yumuşak gücün kullanımında kamuoyuna nüfuz edebilmek için kullandığı kamu diplomasisini İbrahim Kalın; "devletten-halka" ve "halktan-halka" iletişim olmak üzere iki ana çerçevede toplamıştır. Kalın'a göre; devlet-halk eksenindeki faaliyetler; devletin, izlediği politikaları, yaptığı faaliyetleri ve açılımları, resmi araçları ve kanalları kullanarak kamuya anlatmasıdır. Halktan halka doğrudan iletişim faaliyetlerinde ise STK'lar, araştırma merkezleri, kamuoyu araştırma şirketleri, basın, kanaat önderleri, üniversiteler, mübadele programları, dernek ve vakıflar gibi devlet dışı sivil araçların kullanılması esastır. Bu manada kamu diplomasisi, kavramın orijinal anlamında mündemiç olan "diplomatlar" ile "yabancı kamuoyları" arasında cereyan eden iletişim faaliyetlerinin ötesine geçer, "kamu diplomasisi" "diplomatik iletişim"den daha geniş bir alanı kapsar. Kamu diplomasisi çift taraflı bir iletişim ve etkileşimi öngörür. Öncelikli hedef, muhatap kitlenin dinlenmesi ve önceliklerinin tespit

⁴⁷ Carl Botan, Vincent Hazleton (haz.), *Public Relations Theory*, London, LEA, 2006, s. 436.

⁴⁸ Joseph Nye, *Amerikan Gücünün Paradoksu, Literatür Yayıncılık, s. 14.*

⁴⁹ Doç. Dr. İbrahim Kalın, *Türkiye'nin İnce Gücü*, Bkz.

http://www.sabah.com.tr/Yazarlar/ibrahim_kalin/2010/01/23/turkiyenin_ince_gucu (erişim 01.06. 2011)

edilmesidir. İkinci olarak bilgilendirme, paylaşım, ikna ve etkileme amaçlanır. Bu yüzden kamu diplomasisi dinamik ve çok boyutlu bir iletişim sürecidir. Konuşmak kadar dinlemek, anlatmak kadar anlamak, iletmek kadar iletişime açık olmak önemlidir.⁵⁰ Kalın'ın değindiği çift taraflı diplomasi metodunu, Gifford Malone; eğer kendi toplumumuzu ve politikalarımızı anlatmak istiyorsak öncelikle iletişime geçmek istediğimiz halkın kültürünü, tarihini, psikolojisini ve özellikle de dilini öğrenmeliyiz⁵¹ diyerek vurgulamıştır.

Kamu diplomasisi, geleneksel diplomasiden farklı olarak birçok grup ve çıkarı beraberinde getirirken, karşılıklı güvenirlilik uzun vadeli politikalarda temel bir esas olmuştur.

Joseph Nye'a göre, bu ilişkiler kilit rollerdeki kanaat önderleri ve toplumsal aktörlerle uzun bir zaman dilimi içinde çeşitli eğitim, öğretim, toplantı ve organizasyonlarla medya aracılığı ile kurulmalı ve geliştirilmelidir.

Sürekli bahsettiğimiz bilgi devriminin akabinde geniş kullanım alanı bulunan ve birçok aktörün kamu diplomasisi sürecine dâhil olduğu uluslararası sistemde; kamu diplomasisinin kavram olarak nasıl şekillendiğine, tarihine, geleneksel diplomasi ve kamu diplomasisinin ilişkisine değinerek bir giriş yaptığımız bu makalemizde, bölgesinde bir güç, küresel arenada ise aktör olmayı hedefleyen Türkiye'nin, hikâyesini diğer toplumlara iletmesi sürecinde bazı uygulamalarıyla yakın dönemde gündeme çok sık gelen kamu diplomasisi kavramını ele almış olduk.

4. Kamu Diplomasisinin Kaynakları

Bir ülkenin kamu diplomasisi kaynakları; o ülkenin kültürü, siyasi değerleri, dış politikası, ekonomisi, eğitim düzeyi, medya, tanıtım ve tanıtma faaliyetleridir. Başarılı bir kamu diplomasi yürütebilmek; kültürün başka ülkeler üzerinde oluşturduğu çekiciliğe, siyasi değerlerin iç ve dış politikadaki uyumuna, dış politikanın meşru ve ahlâki oluşuna, gelişmiş ekonomi ile

⁵⁰ Doç. Dr. İbrahim Kalın, *Türk dış politikası ve kamu diplomasisi*.

⁵¹ Gifford Malone, *Political Advocacy and Cultural Communications: Organising the Nation's Public Diplomacy*, Lanheim University of America, 1988, s. 12.

yaygın markaların ve çok uluslu şirketlerin etkinliğine, eğitim kalitesinin cazibesine, medyanın stratejik kullanımına, tanıma ve tanıtma faaliyetleri ile doğru bilgi kaynaklarına ulaşabilmesine ve dünya kamuoyunu kendiniz hakkında doğru karar vermeye sevk edebilmenize bağlıdır.

a) Kültür

Popüler kültür ve üst kültürün etkisi sanattan eğitime, spordan markalaşmaya kadar farklı yer ve zamanlarda toplumlar üzerinde sınır tanımaz bir şekilde kendisini göstermektedir. Görülmeyen güç olarak da anılan kültür ile ilgili; George Kenan, olumsuz izlenimlerle savaşmak için kültürel ilişkilerin önemli olduğunu söylemiş, Eski ABD Başkanı Dwight Eisenhower ise insanların birbirleri hakkında daha fazla şey öğrenmeleri için birçok yöntem üzerinde çalışmaları gerektiğinden bahsederek her şeyin siyasi propagandayla çözülemeyeceğini belirtmiştir.

Nye'a göre; kültür alışverişi seçkin sınıfı da etkilediği için, sadece bir ya da iki önemli ilişkinin bile büyük bir siyasi etkisi olabilir. Örneğin Aleksandr Yakolev, 1958 yılında Kolombiya Üniversitesi'nde, Siyaset Bilimci David Truman'la yaptığı çalışmalardan oldukça etkilenmiştir. Bunun sonucunda, Yakovlev önemli bir kuruluşun başkanı, bir Politbüro üyesi ve Sovyet lider Mikail Gorbaçov'u liberalizm konusunda etkileyen kişi olmuştur. KGB'de üst düzey görevli olan, Sovyet öğrenci Oleg Kalugin ise, 1997'den geçmişe bakarak, "Değişim programları, Sovyetler Birliği için Truva Atı'ydı. Sovyet sisteminin çöküşünde çok büyük rol oynadı. Yıllarca giderek daha fazla insana bulaşmaya devam etti." demiştir.

Colin Powell'ın, 2001'de Uluslararası Eğitim Haftası konuşmasında; "Ülkemiz için, burada eğitim gören, geleceğin dünya liderlerinin dostluğunu kazanmaktan daha iyi bir servet düşünemiyorum."⁵² şeklindeki sözleri ise kendi ülkelerinde politik süreçleri etkileyebilecek mevkilere gelebilecek yabancı öğrencilerin önemini göstermektedir.

Popüler kültürün kâr amacı güden ve bilgi odaklı olmayan yapısı onu politikadan ayrı gibi gösterse de; aslında onun,

⁵² Joseph Nye, Yumuşak Güç. , s. 50.-51.

önemli siyasi kimlikleri olan bireylerin tercihlerine ve bilinçaltlarına ulaşabileceği bilinmektedir. Ben Wattenberg'e göre; Amerikan kültürünün içinde gösteriş, cinsellik, şiddet, ruhsuzluk ve materyalizm vardır; fakat Amerikan kültürü bütünüyle bundan ibaret değildir. Bunun yanı sıra açık, hareketli, bireysel, kurum karşıtı, çoğulcu, iradeci, popülist ve özgür Amerikan değerlerini de yansıtır. Olumlu ya da olumsuz yansıtılsın, insanları, gişelere getiren işte bu içeriktir. Bu içerik, politikadan veya ekonomiden daha güçlüdür. Politikayı ve ekonomiyi yönlendiren de budur.⁵³

Öyle ki Marshall planıyla Avrupa'ya aktarılan dolarların Amerikan popüler kültürüyle iletilen fikirler kadar önemli olduğu söylenir. Örneğin Amerika'daki ulusal basketbol (NBA) maçları 42 dilde ve 212 ülkede toplam 750 milyon insan tarafından takip edilmekte, bilgi ve eğlence arasındaki ince çizgi Amerikan yapımı filmlerin ve ürünlerin içerisinde çoğu zaman kaybolmaktadır. Nye'a göre Amerika'nın ticari popüler kültürünün esnekliği ve çekiciliği Berlin Duvarı'nı yıkılmadan önce ihlal etmiştir.

Popüler kültürün etkileri sadece ABD ile SSCB arasında yaşanan rekabette ya da ABD'nin Batı Avrupa'daki siyasi amaçlarının gerçekleşmesinde görülmemiş, Güney Afrika, Latin Amerika ve Ortadoğu'daki birçok ülke ve hükümete karşı da siyasi zemin oluşturmak amaçlı kullanılmıştır. Örneğin 1971 yılında Güney Afrika'nın muhafazakâr eski Posta ve Telgraf Bakanı Albert Hertzog, televizyonu Batının yozlaşmasının bir sembolü olarak gördüğünü, Güney Afrika toplumunu ahlâksızlaştıracağını ve ırk ayrımını yok edeceğini söyleyerek televizyonun kullanımına karşı çıkmıştır.⁵⁴

İran'daki liberalleşme açık ekonomik sistemin oluşumu sürecinde benzer bir gelişme yaşanmış, 1994 yılında İran'ın ruhani lideri, ucuz bir "ecnebi" kültürü oluşturduğu ve Batı'nın

⁵³ Ben Wattenberg, *The First Universal Nation*, New York, Free Press, 1991, s. 213.

⁵⁴ Araştırma Enstitüsü: Orta Doğu Politikası, "Dividens of Fear, America's 94 Billion Arab Market Loss, 30 Haziran 2003, ayrıca bakınız: http://www.irmep.org/Policy_Brief/6_30_2003_DOE.html

ahlâki hastalıklarını yaydığı gerekçesiyle, uydu antenlerine karşı bir fetva yayınlamıştır.⁵⁵

Popüler kültür, doğrudan hükümetin kontrolünde olmayabilir ya da kontrolden çıkabilir. Bazen ise aynı ülke içindeki farklı gruplar üzerinde çelişik yankılar uyandırmaktadır. Nye'a göre İranlı gençleri çeken videolar, İranlı mollaları rahatsız edebilmekte ve bu yüzden popüler kültürün çekiciliği uzun vadede gençler arasında istenen değişikliği teşvik ederken Amerikan popüler kültürüne duyulan nefret, kısa vadede, ABD'nin, en önemli gruplardan istediği politik sonuçları elde etmesini daha da zorlaştırabilmektedir.

Gülriiz Büken'e göre Amerikan popüler kültürünün, öncelikle üst orta sınıf ve daha sonra alt sınıf Türk halkı arasında yayılışı, ardındaki ideolojiye karşı bir muhalefet uyandırmaktadır. Bu durum, Amerikanlaşmış ayrıcalıklı sınıf, alt orta sınıf ve fakirler arasında uçurumun açılmasına yol açmıştır.⁵⁶ Buna rağmen British Council tarafından dokuz Müslüman ülkede, 5.000 öğrenci arasında yapılan bir araştırmada, ABD'nin hâlâ, Mısır'da, Türkiye'de ve Suudi Arabistan'da, eğitimini dışarıda sürdürmek isteyen gençlerin birinci tercihi olduğu sonucu çıkmıştır. Nye, ABD'ye ve onun popüler kültürüne karşı olan grupların içerisinde kararsızların da bulunduğunu ve bu tepkisel durumun düzeltilmesinin kamu politikasının faaliyetleri arasında olduğunu belirtmiştir.

Kültürel kaynaklara sahip her ülkenin herkes için cazibe merkezi olması ve her daim çekicilik yaratması mümkün değildir. Bu konuda Nye, Kuzey Kore lideri Kim Jong Il'nin pizza ve Amerikan filmlerini sevdiğini, ancak bunun, onun nükleer programlarını etkilemediğini, muhteşem şarapları ve peynirleri Fransa hayranlığını garantilemediğini ve pokemon oyunlarının popüleritesinin de Japonya'nın istediği politik sonuçları elde etmesini sağlamadığını söylemiştir. Herhangi bir güç kaynağının etkileyciliğinin şartlara göre değişim gösterdiğini düşünürsek Nye'in; tankın bataklıklarda ya da balta girmemiş ormanlarda önemli bir askeri güç kaynağı olamayacağını, McDonald's yiyen Sırplar'ın Miloseviç'i desteklemesini,

⁵⁵ Peter Waldman, Iran Fights New Foe: Western Television, Wall Street Journal, 8 Ağustos 1994, s. 10.

⁵⁶ Gülriiz Büken, Backlash: An Argument against the Spread of American Popular Culture in Turkey

Ruandalıların Amerika logolu tişörtler giyerken insanlara zulmetmesini ve Çin’de ya da Latin Amerika’da ABD hayranlığı yaratabilen Amerikan filmlerinin, Suudi Arabistan ve Pakistan’da ters tepki yarattığını belirtmesi, yumuşak güç unsurlarının çok yönlü ve muhabata uygun daha akılcı yöntemlerle yürütülmesi gerektiğini göstermektedir.

İletişim alanında yaşanan gelişmeleri ve popüler kültür araçlarının statik olmayışını gözlemlediğimizde, bilgi üretimi ile gündem yaratma ve yönlendirme yeteneğinin geleceği belirleyeceği anlaşılmaktadır.

b) Yerel Değerler ve Politikalar

Bir ülkenin kendi hikâyesini başkalarına daha etkili anlatması ve inandırıcı olması için, demokrasi, insan hakları ve uluslararası hukuk kurallarına uygun değerler benimsemesi ve bunları icra etmesi gerekmektedir. Örneğin, ABD eski başkanı Eisenhower, Amerika’nın güneyinde yapılan ırk ayrımının, Soğuk Savaş döneminde Batı ve Sovyet ülkelerine yönelik yürütülen demokrasi ve insan hakları temalı politikalarla çeliştiğini ve Amerikan politikalarına gölge düşürdüğünü söylemiştir. Ulusal ve uluslararası politikaların uyumlu ve tutarlı olması, sizi diğer ülkelerin nezdinde dürüst gösterecek, bu durum kendi hükümetlerinden yönetimle ilgili reform yapmasını isteyen milyonlarca insanın ülkenize siyasi değerlerinizden ötürü hayran kalmasını sağlayacaktır.

Bir hükümetin, ülke içindeki politikalarının, kendi halkı tarafından meşru karşılanması da önemli bir noktadır. Bu yolla her bir vatandaşınız, hükümetin dış politikasına manevra alanı yaratacak ve onu uluslararası arenada meşru kılacak iletişim yollarını kullanabilir hale getirecektir. İletişim olanaklarının yaygınlığı, ülkenizin bir köşesinde uluslararası hukuka aykırı davrandığınız bir insanın ya da grubun, birkaç dakikalık çaba ile sizi tüm dünyaya farklı ve istemediğiniz şekilde yansıtmasına imkân tanımaktadır.

Nye’a göre, post-modern toplumların bir özelliği olan daha fazla bireycilik ve otoriteye karşı azalan saygı, insanların ülkelerine olan güven duygusuyla birebir ilişkilidir.

Amerika'nın, 11 Eylül'den sonra terörizme verdiği karşılık, yumuşak güç kaynaklarını azaltması açısından bazı riskler taşımakta, göçe karşı alınmış tavırların sertliği ve yeni vize prosedürleri, bazı yabancı öğrencilerin gözünü korkutmaktadır.⁵⁷

Ayrıca Nye, Uluslararası Af Örgütü, Guantanamo Körfezi'ndeki alıkoymalardan "insan hakları açısından bir skandal" olarak bahsettiğinde ve İnsan Hakları İzleme Örgütü, ABD'yi, kendi politikalarını baltalayan ve "başkalarının rızasını almak için ısrar ederken kendini zayıf bir pozisyona" düşüren ikiyüzlülükle suçladığında", böyle bir durumun önceden tahmin edilebileceğini de söylemektedir.

Financial Times 9 Haziran 2003 tarihli haberinde, "Amerikan demokrasisinin birçok özelliği değiştirilmiştir. 11 Eylül'den beri, çoğu ülke özgürlük ve güvenlik arasındaki dengeyi ayarlama yolunu seçmiştir; fakat Amerika'da, bu ayarlama, sadece temel değerlerin tehlikeye atılabileceği noktanın ötesine geçmiştir."⁵⁸ diyerek kaygılarını belirtmiştir. The Economist'in 12 Temmuz 2003 tarihli haberinde ise, "Başkan Bush, meclisin ve/veya Amerika'nın yargıçlarının ulaşamadığı ve sadece kendisine karşı sorumlu olan bir gölge mahkeme sistemi kurmaktadır. Sayın Bush, Amerikan ideallerinin dünyadaki diğer insanlar için bir umut feneri olduğunu söylemiştir ve bu doğrudur. Bu meselede, söz konusu idealleri tehlikeye atarken, Sayın Bush, sadece Amerika'nın dostlarını kaygılandırmakla kalmıyor, ayrıca Amerika'nın terörizme karşı en önemli silahlarından birini de köreltiyor."⁵⁹ şeklinde ABD hükümetine yönelik eleştiriler bulunmaktadır.

Yumuşak gücün kullanımının bazen devletin kontrolünden çıkabileceğini, 11 Eylül ve 2003 Irak Savaşı sonrası süreçte ABD basınında çıkan haberlerden anlayabileceğimiz gibi Vietnam Savaşı döneminde, Amerikan popüler kültürünün, resmi hükümet politikalarına karşı çıkan izlenimlerine rastlayabiliriz.

Hollywood filmlerinde konu edilen İslam karşıtı ya da herhangi bir toplumu küçük düşürücü çalışmalar, her ne kadar ABD

⁵⁷ Joseph Nye, a.g.e., s. 62.-63.

⁵⁸ Financial Times, "America The Scarcy Bends Democracy", 9 Haziran 2003, s. 14.

⁵⁹ The Economist, "Unjust, Unwise, UnAmerican", 12 Temmuz 2003, s. 9.

hükümetini direk olarak diğer ülkelerin hükümetleri nezdinde zor duruma sokmasa da, bilgi bolluğunun yaşandığı bu çağda, toplumların; sivil toplum kuruluşları, dernekler, vakıflar, sanatçılar, sporcular ve çok yönlü ilişki ağları içerisinde hükümetlerini etkileyebileceği, hatta haklarını uluslararası mahkeme ve basın önünde savunarak diğer ülkenin geri adım atmasını sağlayabileceği düşünülebilir.

İnsan hakları, idam cezası, silah yasası, doğa ve hayvanları korumaya ilişkin birçok iç meselenin ülkeyi imaj olarak etkilediğini ve hükümet politikalarının bir ülkenin yumuşak gücünün bir anda değişik algılanmasına sebep olabileceğini söyleyebiliriz.

c) Dış Politikanın Esası ve Üslubu

Başarılı bir kamu diplomasisi yürütebilmek için kültürel ve yerel değerlerinizle çelişmeyen, kendi içinde uyumlu esası ve tarzı olan bir dış politika anlayışı gereklidir. Bütün ülkeler dış politikada ulusal çıkarlarını gözetirler; ama ulusal çıkarların ne kadar geniş ve ne kadar dar kapsamlı tanımlanacağı, o ülkenin başkalarıyla ilişkilerinde kullanacağı güç formlarını da belirler. Nye'a göre; dar ve uzağı göremeyen bir perspektifi olan politikalarsa, ulusal çıkarların, geniş çaplı ve ileri görüşlü tanımlamalara dayalı politikaları, başkalarının gözünde çekici hâle getirmek daha kolaydır.⁶⁰

Ayrıca, dış politikada kullandığınız değerlerin diğer ülkeler nezdinde kabul edilebilirliği, atacağınız adımların meşruiyetini ve çekiciliğini de artıracaktır. Norveçli yazar Geir Lundestad, Amerika'nın Avrupa'daki başarısı için, "Değerler bakımından, federalizm, demokrasi ve açık pazarlar, en önemli Amerikan değerlerini temsil etmiştir. Amerika'nın ihraç ettiği işte budur."⁶¹ diyerek, ortak değerlerin cazibe oluşturabileceğini belirtmiştir.

Ortak değerlere ve başkalarının da bu ortak değerlerle uyumlu sorumluluklar üstlenmesine önem vermek ve dış politikada tek yanlı olmak yerine, iş birliği esaslı çalışmak kamu diplomasisi

⁶⁰ Joseph Nye, a.g.e. , s. 65.

⁶¹ Geir Lundestad, *Empire by Integration: The United States and European Integration (1945-1997)*, New York, Oxford University Pres, 1998, s. 155.

için önemlidir. Vietnam Savaşı'nın mimarlarından olan eski ABD Savunma Bakanı Robert McNamara, sonradan: "Eğer, amaçlarımızın faziletiyle ilgili benzer değerlere sahip ülkeleri ikna edemiyorsak, mantığımızı tekrar gözden geçirmemiz gerekir. Bu kuralı Vietnam'da da uygulasaydık, orada olmazdık. Müttefiklerimizin hiçbiri bizi desteklemedi."⁶² demiştir. Nye, 11 Eylül 2001'den bir ay önce yapılan bir araştırmada, daha o zamanlar Batı Avrupalıların, Bush yönetiminin dış politikadaki yaklaşımını tek yanlı olarak nitelendirdiklerini ve politikaların bu şekilde devam etmesi hâlinde gelecek on yılda, ABD'nin tek yanlılık tehdidini, Kuzey Kore'nin ve İran'ın geliştirdiği kitle imha silahlarının oluşturduğu tehdide eş değer tuttuklarını belirtmiştir.

Tek yanlı dış politikanın, meşruiyet ve iş birliği açısından uzun vadeli olumsuz sonuçları vardır. Müttefiklerinizi bile ikna edemezseniz, diğer ülkelere karşı yürüttüğünüz diplomasi faaliyetlerinde başarı yakalamanız kolay olmayacaktır. Nye'in çizdiği davranış spektrumuna göre, yumuşak güce sahip olabilmek, ortak değerlere ve uluslararası meşruiyete dayanmaktadır. Bu şekilde yürütülen bir dış politika, hem hedeflerin gerçekleşmesinde engelleri ortadan kaldıracak hem de işinizi kolaylaştıracaktır. Sert ve yumuşak güç arasındaki dengeyi sağlayamamak, hem yumuşak gücün uygulanmasında zorluklar çıkaracak hem de sert gücünüzün yıpranmasına sebep olacaktır. Örneğin, Haziran 2003'te, ABD, Irak'ta planlandığından daha fazla direnişle karşılaşınca, ordunun etkin görevde bulunan 33 muharebe tugayı oraya bağlı kalmıştır. Amerika, Hindistan'dan, Pakistan'dan, Fransa'dan ve diğer ülkelere, barışı koruma ve polis kuvvetleri istemiş; fakat Hindistan, Fransa ve Almanya ve diğerleri, birliklerini ancak BM'nin himayesinde gönderebileceklerini söylemişlerdir.⁶³

ABD Eski Başkanı Teddy Roosevelt, büyük bir sopanız olduğunda, alçak sesle konuşmanın daha zekice olduğunu söylemiştir. Bir ülkenin diğerlerine liderlik edebilecek düzeyde, askeri ve ekonomik alanda güçlü olması, imajı ve

⁶² Stephen Holden, "Revisiting McNamara and the War He Headed", New York Times, 11 Ekim 2003, s. 23.

⁶³ Joseph Nye, a.g.e., s. 70.

meşruluğunun statik olmayışına sebep olmaktadır. Lider ülkenin alacağı kararlarda tek yanlı ve kibirli bir politika izlemesi, kararsız ülkeleri bile kendisinden uzaklaştırır. Bir hükümetin yurt içindeki, uluslararası kuruluşlardaki ve dış politikadaki tavrı, savunduğu değerlerin geçerliliğini ve çekiciliğini belirlemektedir.

Küreselleşme sürecinin ülkeler arasındaki sınırları ortadan kaldırması, iletişim ve bilgi kaynaklarında yaşanan değişim, kültürlerin birbirlerini daha yakından tanımalarına, bir ülkenin kendi kültürünü ve siyasi değerlerini başka toplumlara ulaştırmak için sadece büyükelçilikleri ya da kısa vadeli yoğun faaliyetleri değil, sürekli ve çok yönlü kamu diplomasisi kaynaklarını kullanmasını gerekli kılmıştır.

Uluslararası geçerliliği olan şirketlerin yabancı ülkelerdeki istihdam olanakları ve talep gören markaların toplumlar üzerindeki olumlu etkisi, o ülkenin dış politikadaki faaliyet alanını artırmaktadır. Eğitim kalitesi, öğrenci değişimi, tanıtım ve tanıtma faaliyetleri, medyanın stratejik, çok yönlü ve yaygın kullanımı bir ülkenin kamu diplomasisi adına yürütebileceği diğer kaynaklardandır.

5. Kamu Diplomasisinin Boyutları

Kamu Diplomasisi kısa ve uzun vadede, doğrudan ve dolaylı olarak üç farklı boyutta yürütülmektedir.

a) Günlük İletişim

Kamu diplomasisinin ilk boyutu, yerel ve dış politikaların genel durumunu ele alan günlük iletişimdir. Joseph Nye'a göre, modern demokrasilerde devlet görevlileri, kararlarını verdikten sonra, basına ne söyleyeceklerini ve bunu nasıl yapacaklarına genellikle çok dikkat ederler; ancak çoğunlukla yerel basına odaklanırlar, hâlbuki yabancı basın, kamu diplomasisinin ilk boyutu için en önemli hedef olmalıdır. Mark Leonard, birçok hükümetin, ülkeleriyle ilgili kararları sadece ülkelerindeki izleyicilere açıklama hatasına düştüklerini ve eylemlerinin ve eylemlerini açıklamanın, ülkelerinin uluslararası imajı

üzerindeki etkilerinin farkına varamadıklarını söylemiştir.⁶⁴ Ülke içinde gerçekleşen bir olayın, dış basın organlarına ilgili hükümet tarafından açıklanmaması bazı durumlarda iç basında çıkan yanlış nitelikli haberlerin tüm dünyada hükümet aleyhine şekillenmesine sebep olabileceği ve bu girişimin doğru zaman ve yerde olumlu imaj yaratacak tarzda ele alınması gerektiği de unutulmamalıdır.

Günlük boyuttaki iletişim, hükümetin krizlerle başa çıkarak, yanlış ve yanıltıcı suçlamalara karşı savunma yapabilmesini sağlar. Nye, Bush yönetimindeki ABD'nin, 7 Ekim 2001'de, El Cezire kanalında Usame Bin Ladin'le ilgili ilk video bantlarının yayınlandığı dönemde, El Cezire'nin ve Amerika'daki ağların video bantlarını yayınlamaya çalışmasını engellemesini yanlış bulmuştur. Çünkü bu durum hem ABD'nin sembolize etmek istediği açıklık değerlerine aykırı düşmekte hem de istenilen sonuca ulaşma aşamasında yetersiz bir önlem teşkil etmektedir. Bu durumda ABD'nin, El Cezire ve diğer Amerikan yayın istasyonlarında, Bin Ladin'in nefret dolu konuşmasına karşılık vermesi ve hem El Cezire yönetimini hem de hitap ettikleri kitleleri bu konuda ikna ederek akılcı bir politika izlemesi gerekirdi.

b) Stratejik İletişim

Nye'a göre, ikinci boyut, siyasi bir kampanyada veya bir reklam kampanyasında olduğu gibi, bir dizi basit temanın geliştirildiği stratejik iletişimlerdir. Kampanya, ana temaları markalamak veya özel bir devlet politikasını geliştirmek için, bir yıl içindeki sembolik olayları ve iletişimleri planlar.⁶⁵ Annie Tiedeman, stratejik iletişimde tutarlılığın önemini vurgulayarak, stratejik mesajın ya da iletilmesi amaçlanan temanın, medyanın tüm unsurları tarafından yayılması gerektiğini söylemiş, stratejik mesajların genelde seri halinde devam eden olaylar ve mesajlar aracılığı ile güçlendirilebileceğini ve süreklilik ile tutarlılığın kritik noktalar olduğunu eklemiştir.⁶⁶ Bir hükümetin ya da özel girişimcinin, bir ülkenin, diğer bir ülkenin halkı

⁶⁴ Joseph Nye, Yumuşak Güç, s. 108.

⁶⁵ Joseph Nye, a.g.e., s. 108.

⁶⁶ Anna Tiedeman, "U.S. Public Diplomacy in Middle East", Seminar on Geography, Foreign Policy and the World Order, 4 Mayıs 2004, s. 7.

nezdindeki imaj algısını artırmaya veya yüksek tutmaya dönük faaliyetleri o ülkenin turistik itibarını ve sesini duyurabilme kapasitesini olumlu yönde etkileyebileceği, ancak bu durumun dış politikada atılan olumsuz bir adımla, sizi neticesiz bırakabileceği de dikkate alınmalıdır. Zira yürütülen yoğun tarihi, ticari ve turistik kampanyalar, hükümetinizin uluslararası arenada meşruiyet kazanmamış bir hamlesi ile bir anda tüm dünyanın size sırtını dönmesiyle geçersiz kalabilir.

c) Uzun Süreli İletişim

Kamu diplomasisinin üçüncü boyutu; burslar, değişim programları, staj, seminerler, konferanslar ve medya kanallarına ulaşım yoluyla, yıllar içerisinde önemli kişilerle uzun süreli ilişkiler geliştirmektir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonraki yıllarda, yaklaşık 700.000 insan, Amerika'nın kültürel ve akademik değişim programlarına katılmış ve bu değişimler Enver Sedat, Helmut Schmidt ve Margaret Thatcher gibi dünya liderlerine eğitim vermeye yardımcı olmuştur.⁶⁷ Leonard, ABD Kamu Diplomasisi'nden sorumlu Eski Müsteşar Charlotte Beers'in, şimdiki ya da eski, 200'den fazla devlet başkanının bu değişimlere katıldığını ve terörizme karşı kurulan koalisyondaki liderlerin yarısının, bir zamanlar değişim programlarıyla geldiklerini ve bunun hükümetin satın aldığı en iyi şey olduğunu belirttiğini söylemiştir.⁶⁸

Bir ülkenin yaşam tarzı ve düşünce biçimi en çok gençler arasında yaygınlık gösterdiği için karşılıklı öğrenci değişim programları uzun süreli ilişkiler kurulmasında önemli bir süreçtir. Hatta Japonya, bu programlar ile Japon okullarında dillerini öğretmek üzere, her yıl 40 ülkeden 6.000 yabancı genci ülkeye getirip, onların Japon gençlerle daha sıkı ilişkiler kurabilmesine olanak sağlamaktadır. Bilgi ve iletişimin sınır tanımadığı bu yüzyılda, ülkelerine dönen yüzlerce gencin eski bağlarını koruyarak kültürel etkileşime olumlu katkıda bulunduğu ve bu durumda, çoğunlukla, hükümetlerin karşılıklı dış politikalarında ülke içindeki atmosfere zıt bir üslup benimsemediği görülmektedir.

⁶⁷ Johnson ve Dale, "How to Reinvigorate U.S. Public Diplomacy", s. 2.

⁶⁸ Mark Leonard, Public Diplomacy, Londra, Dış Politika Merkezi, 2001, s. 19.

Ülkenizin kamu diplomasisi kaynakları olan kültürel etkileşim, siyasi değerler ve dış politikanın meşruiyeti var olmaz ya da yeterli düzeyde tutulmazsa, yumuşak gücünüz, iç ve dış politikadaki radikal sert hamlelerinizin olumsuz etkilerinden sizi koruyamayan sahte ambalajlara dönüşebilir. Amerikan'ın Cumhuriyetçi Nebraska Senatörü Charles Hagel, 11 Eylül'den sonra Washington'da birçok insan, birdenbire, 'mesajımızı dışarıya iletme için' yenilenmiş bir kamu diplomasisinin gerekliliğinden konuşmaya başladı. Bizim, diplomatik yaklaşımımızın esaslarını yeniden değerlendirmemiz gerekmektedir. Politika ve diplomasi birbiriyle uyumalıdır, aksi hâlde pazarlama, karışık mesajlardan oluşan şaşkıncı ve şeffaf bir baraj hâline gelir diyerek,⁶⁹ ABD'nin bahsi geçen çelişkiden kurtulması gerektiğini belirtmiştir.

Türkiye'nin son yıllarda Ortadoğu ülkelerinde büyük beğeni toplayarak takip edilen dizileri, filmleri ve müzikleri, bölge ile ülkemizin siyasi, kültürel, tarihi ve turistik süreçlerdeki rabitasını lehimize çevirmiştir. Ancak, Türkiye hükümetinin Ortadoğu'ya dönük dış politika tutumunu değiştirdiği ve diğer devletlerin hükümetleri ile olan ilişkilerinde sorun yaratan ve kısır çıkar odaklı amaçlar güttüğü ihtimali düşünüldüğünde, ülkemizin Ortadoğu için taşıdığı cazibe merkezi sıfatı, yerini bir anda onarımı güç bir niteliğe bırakabilecektir. Öte yandan, mevcut iyi ilişkilerin Ortadoğu ülkeleri ile sürdürülmesi halinde, bölge devletlerinin hükümetlerinin, halklarının Türkiye ile olan kültürel ve tarihi bağlarını yok sayarak Türkiye karşıtı politika üretmesi, bu sefer bu ülkelerde hükümetler ve halkları arasında doku uyuşmazlığına sebep olacaktır.

Kamu diplomasisi, karmaşık ve çok yönlü yapısı sebebiyle, slogan ve ulusal markalaşma ile siyasi değer ve politik faaliyetlerin hem kendi aralarında hem de çaprazlama doğru orantılı olması gereken bir süreçtir.

6. Kamu Diplomasisinin Yöntemleri

Etkili bir kamu diplomasisi; konuşmayı, dinlemeyi ve ortak değerler üzerinden projeler üreterek, hem monolog, hem

⁶⁹ Senatör Charles Hagel, "Challenges of World Leadership", Ulusal Basın Kulübü Konuşması, 19 Haziran 2003

diyalog hem de iş birliği içerisinde, bu üç yöntemin kimi zaman tek başına kimi zaman da kombinasyon halinde kullanılmasını gerektirir. İnsanları istediğiniz sonuçlara ulaşmak için etkilemek ve sizinle aynı düşüncelerini sağlamak, mesajınızın nasıl duyulduğunu anlayabilmenize ve bu algıyı yönetebilmek için bazen ince ayarlar yapabilmenize bağlıdır.

a) Monolog

İletişimin tek yönlü olduğu monolog yöntemi; söylevler, başmakaleler, basın açıklamaları, kitap ve sinema aracılığı ile, daha çok tanıtma ve savunma yapma amacıyla dikkatsizlikten kaynaklanan bir hatayı düzeltmek ya da ilgili iddiaları cevaplamak için uygulanmaktadır. California Üniversitesi'nden Geoffrey Cowan, cevapsız bırakılan her tek yönlü mesajın, ulus aşırı ilişkilerin bozulmasına ve ulusal imajın sarsılmasına neden olduğunu belirtmiştir.⁷⁰

Joseph Nye'e göre, yabancılara vaaz vermek, onları değiştirmek için en iyi yol değildir. Çoğu zaman siyasi liderler, sorunun sadece diğerlerinin bilgiden yoksun olması olduğunu ve eğer bizim bildiğimizi bilirlerse, olayları bizim gibi göreceklerini düşünürler. Fakat bütün bilgiler, kültürel filtrelerden geçer ve nutuk şeklindeki konuşmalarda ne demek istendiği pek duyulmaz. Söylemek, eylemlerden ve söylemin yanı sıra gösterilen sembollerden çok daha az etkilidir. Yüz yüze iletişim, en etkili yoldur; fakat internet ve diğer tek taraflı iletişim yöntemleri ile tamamlanabilir ve güçlendirilebilir.⁷¹

b) Diyalog

İletişimin karşılıklı ya da çok yönlü olduğu, fikir ve bilginin taraflar arasında aktarım bulabildiği, resmi toplantılar, konferanslar, interaktif proje ve faaliyetlerde kullanılan diyalog; hem bireyler hem de dış politika uygulayıcıları

⁷⁰ Geoffrey Cowan, Amelia Arsenault, "Moving From Monologue to Dialogue to Collaboration: The Three Layers of Public Diplomacy", The Annals of American Academy of Political and Social Science, Vol. 616, No.10, 2008, s. 13.

⁷¹ Joseph S. Nye, Yumuşak Güç, s. 111.

tarafından alternatif düşüncelerin dinlendiği ve belirli ölçülerde yararlanıldığı bir yöntemdir.

Diyalog yönteminde, insanlar seslerinin duyulduğunu ve dikkate alındıklarını düşünerek hükümetlerine güven duyabilir. Yabancı kamuoyu ile iletişim içinde kalarak edinilen bilgiler de dış politikada resmi ilişkilerde aşılması zor bariyerleri görünmez kılabilir.

c) İş Birliği

Monolog ve diyalogdan farklı olarak, uluslararası bir sorun ya da ortak değerler üzerinde gerçekleştirilen proje ve faaliyetlerde kullanılan iş birliği, birçok ülkenin halklarının önyargılarının ortadan kalktığı, karşılıklı saygı ve anlayış içerisinde gerçekleşen, uzun vadeli, çaba gerektiren bir yöntemdir.

Japonya'nın yabancı öğrencileri ülkesine davet ederek dillerini ve kültürlerini öğretmeleri için para ödemesi ve bu programlardan mezun olan gençlerin internet üzerinden kurdukları irtibat ile iletişimlerini sürdürmeleri iş birliği için önemli bir örnektir.

Nye'a göre, bazı ülkeler, kamu diplomalarının neredeyse tamamını, yayıncılıktan ziyade eylemleriyle başarırlar. Norveç buna iyi bir örnektir. Nüfusu sadece 5 milyondur, uluslararası bir dili ya da kültürü yoktur, merkezî bir yer değildir, kuruluşların veya çok uluslu ortak markaların merkezi değildir ve bir AB üyesi değildir. Bunlara rağmen, Norveç, "sadece hedef kitlesine öncelik tanıyarak ve tek bir mesaj üzerinde – Norveç, dünyadaki barış gücüdür- yoğunlaşarak" küçüklüğüyle ve az sayıda kaynağıyla orantısız bir ses ve varlık geliştirmiştir. Bu mesaja ilişkin faaliyetler, Ortadoğu, Sri Lanka ve Kolombiya'da çatışmalarda arabuluculuk yapmayı; dış yardıma önemli ölçüde fon ayırmayı ve sık sık barışı koruma güçlerine katılmayı da içermektedir. Elbette ki Norveç'in bütün eylemleri mesajına yönelik değildir. Balinaların avlanmasına ilişkin yerel politikalar, bazen çevreciler arasında kötü şöhrete sahip olsa da, Norveç, genel olarak, küçük bir ülkenin, imajını ve rolünü

geliştiren diplomatik bir mevkinin nasıl kullanabildiğini göstermiştir.⁷²

Bazen liderler, yerel izleyicilerle iletişim kurarken kullandıkları kelimelerin ve görüntülerin, yabancı seyirciler üzerinde olumsuz bir etkisi olabileceğini unuturlar. Politika ve iletişim, devletler ve toplumlar nezdinde yürütülür ve yerel siyaset tek başına bütünün bir parçasıdır.

Eski ABD Başkanı Bush, 2002 yılında “Birliğin Durumu (State of the Union)” konuşmasında, Irak, İran ve Kuzey Kore için, “şeytan üçgeni” deyimini kullanınca, bu, yerel halk arasında çok iyi karşılanmış, ancak yabancılar birbirinden tamamen farklı diplomatik durumları, ahlaki bir etiket altında toplamasına teki göstermişlerdir. Aynı şekilde, 11 Eylül sonrasında “terörizmle savaşın” ilan edilmesi, halkın ve meclisin desteğini toplarken, yabancıların birçoğu, özellikle de süresi belli olmayan bir savaşın yabancı mahkûmları hapsedmek için kullanılabilceği düşüncesiyle, ABD’nin terörizme karşı iş birliği yapmayı zorlaştırdığına inanmışlardır.⁷³

Yerel ve yabancı muhatapların eş zamanlı düşünülmesi, kültürel ve imaj tanıtımı faaliyetlerinin hem devlet hem de özel sektörden katkı alınarak gerçekleştirilmesi gereklidir. İnternette ve yazılı basında ülkenin reklamı ücretsiz olarak gerçekleşirken, değişim programları ve özellikle fazla rağbet görmeyen ülke ve dillere ilişkin kampanyaların başarısı devletin destekçi olmasına bağlıdır.

Leonard, siyasi liderlerin karşılıklı ve benzeri hedefleri demokrasinin ve insan haklarının geliştirilmesi amacıyla paylaşabileceğini, bu gibi durumlarda, kamu diplomasisi programlarının koordinasyonundan ortak kazanımlar elde edilebileceğini ve ortak bir kamu diplomasisinin, ulusal güdülerin dar kalıplı olduğuna dair şüpheleri de yok edebileceğini belirtmiştir.⁷⁴

⁷² Nye, a.g.e. , s. 112.

⁷³ Nye, a.g.e. , s.112.

⁷⁴ Mark Leonard, Public Diplomacy, Londra, Dış Politika Merkezi, 2001, 3. bölüm

NATO ve BM gibi çok yanlı kuruluşlarda gerçekleşen iş birliğinin etkisi, hem bu kurumların hem de katkı sağlayan ülkelerin imajının iyileştirilmesinde öne çıkmaktadır.

John Zogby, akıllı bir kamu diplomasisinde, diğer ülkelere saygı gösterirken, yerel ihtiyaçlar ve sorunları anlamak için de istekli olunması gerektiğini belirtmiştir.⁷⁵ Bir hükümet kendi ülkesinde farklı etnik ya da inançtan birey ve topluluklara karşı yeterince iletişim kurmaz veya bu bağı monolog seviyesinde sürdürürse, onların sorunları ve isteklerini çözerek yerine getirmede başarı sağlayamazsa, hem başka ülkelerin halkları ile yürüttüğü kamu diplomasisi faaliyetlerinde güvensizlik paradoksu ile karşılaşır hem de iç ve dış politikanın çelişkisi, genel itibari ile hükümetin çalışmalarındaki meşruiyeti azaltır.

Joseph Nye, gücün ülkeler arasında dağıldığını ve küresel bilgi çağında dünya siyasetinde başarı elde edebilmenin sadece dikey ya da yatay oynayarak kazanılabilen üç boyutlu karışık bir satranç oyununa bağlı olduğunu belirtmiştir. Nye'a göre, satranç tahtasının en üstünde ülkeler arasındaki bilinen askerî konular yer alıyor, ki bu konuda ABD dünyadaki askerî erimi açısından gerçekten tek süper güçtür ve bu konuda geleneksel tek kutupluluk ve hegemonya kavramlarıyla konuşmak mantıklıdır. Bununla birlikte, tahtanın ortasında yer alan ülkeler arası ekonomik meselelerde, gücün dağılımı çok kutupludur. ABD; AB, Japonya, Çin ve diğerlerinin rızası olmadan ticarete, antitröst⁷⁶ ve mali düzenleme konularında istediği sonuçları elde edemez. Bunu Amerikan hegemonyası olarak adlandırmak çok da mantıklı değildir. Tahtanın en altında yer alan terörizm, uluslararası suç, iklim değişikliği ve bulaşıcı hastalıkların yayılması gibi uluslararası konularda ise, güç, çok geniş bir alana dağılmış devlet ve devlet dışı aktörlerin arasında karışık olarak örgütlenmiştir.⁷⁷

Eğer bir hükümet, üç boyutlu bir oyunun tek boyutlu bir oyuncusu gibi, birinci boyuttaki askerî ve ikinci boyuttaki ekonomik ilişkilerde diyalog ve iş birliği yöntemlerini yok sayarak, sadece bir boyut içinde yatay politikalar izleyerek boyutlar arası dikey ilişkileri dikkate almazsa, uzun vadede bu

⁷⁵ CSIS Commission on Smart Power : a smarter, more secure America / cochairs, Richard L. Armitage, Joseph S. Nye, Jr., s. 47.

⁷⁶ Tekelleşmenin karşısı, ekonomide tekelleşmeye engel olma.

⁷⁷ Nye, a.g.e. , s. 14.-133.-134.

oyunu kaybetmesi olasılığı yüksektir; çünkü uluslararası ilişkilerin geçerli olduğu üçüncü boyutta başarının sırrı yumuşak güç değerlerinin kullanımıyla doğru orantılıdır. Yumuşak gücün başarısı da, devletleri ve halkları istediğiniz sonuçlara ulaşmak için cazibe oluşturma ve ikna yöntemleriyle etkilemeye ve iç-dış politikanızdaki faaliyetlerinize uluslararası otoritelerin meşruiyet sağlamasına bağlıdır.